

Evaluační zpráva lokality Vejprty

Demografické informační centrum, o.s.

Praha, září 2012

Evaluace byla zpracována v rámci projektu „Evaluace v lokálních partnerstvích v lokalitách z roku 2011“ pro Úřad vlády České republiky, Odbor pro sociální začleňování v romských lokalitách (Agentura).

Obsah

1. Úvod	4
2. Zadání a cíle evaluace	5
3. Metody a postupy, sběr dat.....	6
4. Kvalita situační analýzy a výběru lokálního konzultanta	8
4.1. Situační analýza.....	8
4.1.1. Načasování situační analýzy.....	8
4.1.2. Soulad problémů identifikovaných situační analýzou a lokálním partnerstvím.....	8
4.1.3. Hodnocení situační analýzy z pohledu lokální konzultantky	9
4.2. Lokální konzultant.....	11
5. Zhodnocení procesu přihlášení a výběru obce ke spolupráci s Agenturou	14
5.1. Přihlášení města ke spolupráci s Agenturou.....	14
5.2. Očekávání města od spolupráce s Agenturou.....	14
5.3. Přínos zahájení spolupráce s Agenturou.....	15
6. Založení lokálního partnerství a zhodnocení jeho potenciálu, spolupráce s partnery	17
6.1. Lokální partnerství	17
6.2. Pracovní skupiny	19
6.3. Hodnocení lokálního partnerství a pracovních skupin z pohledu jejich členů	21
7. Proces a kvalita strategického plánování.....	23
7.1. Proces strategického plánování	23
8. Analýza zacílení chystaných projektů a opatření	25
8.1. Realizované projekty a opatření	25
8.2. Předkládané projekty a opatření	26
8.3. Plánované projekty a opatření	30
9. Zhodnocení činnosti institucí v obci v oblasti sociální integrace a jejich vliv na účinnost působení Agentury v místě	32
9.1. Činnosti institucí v oblasti sociálních služeb a volnočasových aktivit.....	32
9.2. Činnosti institucí v oblasti zaměstnanosti	32
9.3. Činnosti institucí v oblasti bydlení.....	33
9.4. Činnost institucí v oblasti vzdělávání.....	34
9.5. Činnosti institucí v oblasti bezpečnosti	35
10. Vyhodnocení vlivu působení Agentury na klíčová rozhodnutí a přístupy vedení obce v oblasti sociálních (integračních) politik.....	36
11. Zhodnocení potřebnosti a vhodnosti opatření z pohledu obyvatel lokality a obce, priority pro činnost Agentury do budoucna.....	38
12. Hodnocení dosavadní spolupráce s Agenturou z pohledu členů lokálního partnerství	42

13. Případová studie - snaha Agentury přivést do města poskytovatele sociálních služeb, vývoj porozumění města tomuto tématu a jeho potenciál k naplnění	44
13.1. Výchozí situace při vstupu Agentury do města Vejprty	44
13.2. Zahájení spolupráce s poskytovateli sociálních služeb	45
13.3. Průběh spolupráce s poskytovateli sociálních služeb	45
13.4. Hodnocení spolupráce poskytovatelů sociálních služeb s městem a Agenturou.....	47
14. Závěry a doporučení	48

1. Úvod

Tato zpráva předkládá výsledky *evaluační analýzy lokality Vejprty*, zpracované v rámci projektu *Evaluace v lokálních partnerstvích v lokalitách z roku 2011*. Zadavatelem evaluace je Úřad vlády České republiky, Odbor pro sociální začleňování v romských lokalitách (Agentura). Projekt realizovalo občanské sdružení Demografické informační centrum (DIC) v období květen – srpen 2012.

Předkládaná evaluační zpráva představuje pouze dílčí koncept evaluace dané lokality. Kromě této, především popisné zprávy, kde jsou do detailů popsány jednotlivé procesy a reflexe těchto procesů ze strany relevantních aktérů, jsou představeny hlavní analytické závěry v souhrnné zprávě, kde jsou zohledněna dosažená zjištění ze všech 17 lokalit, kde byly evaluace naší organizací realizovány. Souhrnná zpráva tak představuje v pravém smyslu syntézu analytických přístupů.

V rámci předkládané zprávy jsme se tak zaměřili, prostřednictvím kombinace různých výzkumných metod, na ucelený popis působení Agentury v dané lokalitě od procesu výběru, přes uplatnění jednotlivých metod definovaných v rámci intervenčního cyklu Agentury pro sociální začleňování (ASZ) až po vyhodnocení dosavadních výsledků působení ASZ.

Sběr dat a evaluace jednotlivých lokalit byly vypracovávány v polovině roku 2012, v evaluační zprávě je tak reflektována spolupráce ASZ s lokalitou do června roku 2012. Projekty a další aktivity, které byly započaty nebo realizovány po tomto období, již nejsou ve zprávě z pochopitelných důvodů začleněny.

Město Vejprty leží v okrese Chomutov, v Ústeckém kraji, v lednu 2012 mělo 3 074 obyvatel. Sociálně znevýhodnění obyvatelé obývají jednotlivé bytové domy nacházející se v běžné zástavbě v různých částech obce, v době tvorby situační analýzy tvořilo zkoumané „sociálně vyloučené lokality“ 8 bytových domů, v nichž žilo celkem 120 osob ve 32 bytech, všechny byty byly ve vlastnictví obce. Zhruba 90 % obyvatel těchto „lokalit“ tvořili Romové (Situační analýza Vejprty, 2011). Agentura pro sociální začleňování začala ve Vejprtech působit v červenci roku 2011. V průběhu spolupráce se ve městě vystřídali dva lokální konzultanti. Výměna na této pozici představovala určitý zásah do činnosti lokálního partnerství i do procesu strategického plánování. V době konání evaluace (stav k červnu 2012) byla vytvořena pracovní verze strategického plánu, k jeho projednání v rámci lokálního partnerství prozatím nedošlo.

2. Zadání a cíle evaluace

K optimálnímu naplnění zadání by bylo potřeba provést evaluační studii za podstatně delší časové období, nicméně v rámci možností se podařilo zadání splnit s tím, že jsme se podrobně zaměřili na působení Agentury pro sociální začleňování (ASZ) od založení lokálního partnerství, proces strategického plánování, projektového poradenství, až po realizaci projektů, a zhodnotí relevanci, efektivnost, užitečnost a udržitelnost dopadů působení ASZ. V rámci evaluace jsme se zaměřili na oblast aktivit zacílených na přivedení poskytovatele sociálních služeb do města Vejprty, která byla podrobněji rozpracována v rámci případové studie. Toto téma bylo zároveň odsouhlaseno ze strany ASZ na kontrolním dni. Dále jsme se zaměřili na klíčová rozhodnutí vedení obce a orgánů veřejné správy v oblasti sociální integrace v období 2011 – 2012.

Základními cíli evaluace přitom bylo:

- a) otestovat efektivnost metod práce Agentury a zavádění jednotlivých opatření a poskytnout podklady pro případnou změnu a přizpůsobení metod a procesů Agentury na celkové i lokální úrovni,
- b) změřit adekvátnost sociálních (integračních) politik v obci a zjistit, zda partneři Agentury (především obec, jakožto hlavní partner Agentury, ale i další orgány veřejné správy a nevládní neziskové organizace) adekvátně reagovali na aktivitu Agentury a vhodně spolupracovali v procesu sociálního začleňování.

Dílčí výsledky jsou předkládány v rámci této evaluační zprávy. Avšak některé oblasti především cíle a) budou podrobněji evaluovány v souhrnné evaluační zprávě, která se zaměří na srovnání efektivity metod ASZ mezi jednotlivými lokalitami, včetně referenčních lokalit, kde ASZ nepůsobí.

Naplnění cíle a) v předkládané dílčí evaluační zprávě je podrobně popsáno v rámci kapitol 5, 7, 9 a 10 evaluační zprávy, kde jsou detailně rozpracovány jednotlivé metody, fáze intervenčního cyklu. Hodnocení je přitom do značné míry subjektivní, postaveno na základě výpovědí klíčových aktérů, existujících dokumentů a případných výstupů aktivit naplánovaných ve strategickém plánu.

Naplnění cíle b) je pak popsáno podrobněji v kapitolách 6, 8 a 11 evaluační zprávy, avšak částečně je tento cíl evaluace rozpracováván i v dalších kapitolách předkládané zprávy.

3. Metody a postupy, sběr dat

Předkládaná zpráva tvoří společně se závěrečnou, souhrnnou zprávou ucelený evaluační systém. V následující zprávě tak přinášíme především popis působení ASZ v lokalitě s hodnocením postaveným na výpovědích klíčových aktérů a zohlednění informací z dalších písemných zdrojů. Jedná se především o koncept formativní evaluace, kdy jsou vyhodnocovány dosavadní postupy a výsledky s cílem optimalizovat působení ASZ v dalším období. Vzhledem ke skutečnosti, že v lokalitách, kde se působí teprve od roku 2011, nebyly dosud realizovány podstatné fáze stanoveného intervenčního cyklu (strategický plán, implementace opatření apod.), nebyl použit koncept sumativní evaluace.

Evaluační zpráva za danou lokalitu, ve které působí Agentura pro sociální začleňování, je založena na následujících metodických postupech a datových zdrojích:

a) Analýza relevantních dokumentů

Analýza dokumentů je využita ke zmapování aktivit započatých po vstupu ASZ do lokality. Byly analyzovány všechny dostupné dokumenty poskytnuté zadavatelem evaluace, především zápisy lokálního partnerství a pracovních skupin, výstupy lokálního partnerství a pracovních skupin (např. SWOT analýza), strategické dokumenty (s důrazem na strategický plán lokálního partnerství, ale také ostatní dostupné strategické dokumenty, které byly dostupné), výstupy jednání rady města, zastupitelstva, situační analýza, tiskové zprávy apod.

Tato analýza představuje základní pilíř evaluace, protože většina opatření nemůže mít relevantní dopad na statistická data vypovídající o kvalitě života. Řada opatření je stále v procesu či teprve na jeho počátku a právě fungování celého procesu, jeho dynamika, komplexnost zapojení stakeholderů apod. představuje měřitelnou efektivitu působení ASZ.

b) Hlubkové rozhovory

První rovinou kvalitativního výzkumu bylo expertní šetření, kdy byly formou polostrukturovaných rozhovorů osloveni vybraní **členové lokálního partnerství** (zástupci obce, organizací působících v obci i klíčoví poskytovatelé sociálních služeb). Měřítkem relevance výběru dotázaných přitom byla oblast jejich působení a zároveň účast / aktivita v rámci lokálního partnerství. Následná analýza tedy vychází z hodnocení významných aktérů a jejich interpretace působení Agentury v místě, které osobně dobře znají a v němž je soustředěna jejich profesní činnost.

Hlubkové rozhovory v obci Vejprty byly provedeny s 6 respondenty (z toho jeden rozhovor proběhl na přání respondenta písemnou formou).

Samostatný rozhovor byl veden s lokálním konzultantem působícím v obci.

Druhou rovinou byly rozhovory s **představiteli cílových skupin opatření (tj. s osobami v situaci sociálního vyloučení)**. Cílem těchto rozhovorů bylo zhodnocení relevance realizovaných a zamýšlených opatření vzhledem k deklarovaným potřebám, ale také to, zda jsou pozorovány nějaké posuny v oblasti sociální integrace v dané obci.

V obci Vejprty bylo provedeno 5 hloubkových rozhovorů, kterých se vždy účastnilo více informátorů zároveň.

pohlaví	věk	vzdělání	ek. aktivita	pozn.
žena	50-54 let	vyučená	invalidní důchodkyně	rozhovoru přítomen syn a snacha
žena	35-39 let	základní	nezaměstnaná	rozhovoru přítomen manžel a švagr
muž	45-49 let	vyučen	invalidní důchodce	rozhovoru přítomna manželka
žena	35-39 let	základní	nezaměstnaná	rozhovoru přítomna matka a sousedka
muž	30-34 let	základní	nezaměstnaný	rozhovoru přítomna družka a švagrová

4. Kvalita situační analýzy a výběru lokálního konzultanta

4.1. Situační analýza

4.1.1. Načasování situační analýzy

Situační analýza lokality Vejprty byla zpracována Demografickým informačním centrem, o.s. v období červenec až září 2011, tedy souběžně se zahájením činnosti Agentury ve městě. Výstup ze situační analýzy dostala Agentura pro sociální začleňování v termínu v souladu se zadáním, a to v polovině října 2011, výsledky byly lokálnímu partnerství prezentovány na nadcházejícím, v pořadí třetím setkání dne 1.11.2011. Z důvodu tohoto načasování, kdy zpracování situační analýzy probíhalo ve stejné době, kdy Agentura a lokální konzultant začali ve městě Vejprty působit, byla v počáteční fázi na setkáních lokálního partnerství a pracovních skupin věnována zvýšená pozornost mapování místní situace, seznamování se s reálným stavem v klíčových oblastech a „vydefinování“ problémů obdobně, jako tomu bylo činěno v rámci zpracovávání situační analýzy. V činnosti lokálního konzultanta a výzkumníků zpracovávajících situační analýzu tedy docházelo k určitému časovému i obsahovému překryvu.

4.1.2. Soulad problémů identifikovaných situační analýzou a lokálním partnerstvím

Díky podrobnému mapování reálné situace ve Vejprtech v rámci činnosti lokálního partnerství tedy byli partneři detailně seznámeni s problémy města již před prezentací výsledků situační analýzy na lokálním partnerství, která jim tedy po obsahové stránce nepřinesla žádaná zásadní nová zjištění, o kterých by tito lidé neměli obecné povědomí. Zároveň dle jejich názoru nebyla žádná stěžejní oblast opomenuta a situační analýza je pro partnerství přínosem.

„Nebylo tam nic, s čím bych byl překvapený. Ať na plusech, nebo mínusech, o všem jsem měl nějaký takový, nebo mám, takový nějaký všeobecný povědomí, co tady ve Vejprtech vlastně je, nic nového tam mi z toho nevyplývalo, no.“

Některým partnerům chyběla detailnější rozpracovanost navrhovaných řešení. *„U konkrétních návrhů mi chyběla větší rozpracovanost, např. konkrétní vhodné kapacity služeb.“*

Nutno zároveň konstatovat, že ne všichni lokální partneři situační analýzu podrobně studovali.

Při porovnání obsahové stránky analýzy s problémy, na které se Agentura a lokální partnerství v lokalitě zaměřuje, je možné konstatovat, že **analýza tematicky pokrývá všechny stěžejní oblasti** – kromě sociodemografické analýzy obce se zaměřuje na téma bydlení, vzdělávání a školství, ekonomické situace a zaměstnanosti, na téma sociálně patologických jevů, kriminality a bezpečnosti i na sociální služby a volnočasové aktivity. Vedle toho je zpracováno též téma vztahů mezi obyvateli a sociálního klimatu v lokalitě. Z toho vyplývající identifikovaná ohniska problémů pokrývají všechny problémové oblasti řešené v rámci činnosti lokálního partnerství.

Návrhy možných řešení jsou v závěru situační analýzy vypracovány stručně a obecně, jedná se nicméně o logické vyústění zjištění obsažených v předchozích částech analýzy. V zásadě se však tyto **návrhy kryjí s řešeními**, která se snaží lokální partnerství ve městě uplatňovat. Jedná se o následující doporučení a jejich aplikaci v rámci činnosti lokálního partnerství:

Návrh řešení obsažený v situační analýze	Aplikace v praxi
podpora působení profesionálního poskytovatele registrovaných sociálních služeb	do LP zapojena Naděje a Člověk v tísni, kteří plánují v lokalitě zahájení činnosti
zřízení nízkoprahového zařízení	plánováno v rámci podaného projektu na Centrum sociálních služeb Vejprty
rozvoj dalších volnočasových aktivit pro děti a mládež	plánováno v rámci podaného projektu Kreativita - aktivita - práce a v rámci plánovaného projektu vypsání firmou Garris
obnovení pozice terénního pracovníka při městě	realizováno od 15.5.2012
rozšíření nabídky veřejně prospěšných prací	v rámci VPP v současné době ve městě pracuje 6 osob
znovuobnovení nabídky rekvalifikací úřadem práce	rekvalifikace jsou úřadem práce nabízeny od podzimu 2011, projekt Podané ruce
podpora dotovaných pracovních míst či sociálního podnikání	plánován projekt na sociální podnik
podpora předškolního vzdělávání	projednáváno v rámci činnosti LP
rozšiřování nových inkluzivních nástrojů na ZŠ	ZŠ a praktická škola Vejprty bude od nového školního roku spojena se ZŠ, pod ZŠ přecházejí nástroje aplikované na ZŠ a praktické škole
podpora dětí ze SVL k pokračování ve středním vzdělání	plánovaný projekt na retrostipendia

V návrzích řešení v situační analýze naopak nejsou obsažena témata bydlení a kriminalita a bezpečnost. V oblasti kriminality a bezpečnosti byl v rámci lokálního partnerství podán projekt na Asistenta prevence kriminality. Na řešení problémů bydlení se prozatím lokální partnerství, vyjma činností bytového odboru, aktivně nepodílí (podrobněji viz kapitola 9).

4.1.3. Hodnocení situační analýzy z pohledu lokální konzultantky

Z pohledu současné lokální konzultantky jsou v situační analýze obsahově pokryta všechna stěžejní témata. Některá témata by však mohla být rozpracována podrobněji. Týká se to především absence kvantitativních dat o obyvatelích sociálně vyloučených lokalit, dále tématu bydlení a obecních ubytoven, které v situační analýze nejsou zahrnuty vůbec, a také podrobnějšího rozpracování potřeb sekundární cílové skupiny, odděleně od analýzy rozhovorů s kompetentními činiteli.

Chybné údaje ani interpretace analýza neobsahuje, výzkumná zjištění stejně jako návrhy možných řešení odpovídají realitě.

Při své práci konzultantka analýzu používá, a to především jako užitečný podklad při přípravě projektů (jako dokument, z něhož se vychází při zdůvodňování potřeby projektu, případně jako příloha k projektové žádosti) i informační materiál pro tvorbu strategického plánu.

Obecně hodnotí lokální konzultantka situační analýzu jako velmi užitečný nástroj pro práci Agentury v lokalitě a v rámci lokálního partnerství, neboť se jedná o dokument přehledně dokládající reálnou situaci v lokalitě, díky kterému si lokální partneři mohou lépe uvědomit aktuálnost problémů a potřebu jejich řešení. Zároveň se jedná o dokument (resp. podpůrný argument) prospěšný v případě názorových neshod mezi členy lokálního partnerství.

Shrnutí

- situační analýza tematicky pokrývá všechny stěžejní oblasti, na které se Agentura a lokální partnerství v lokalitě zaměřuje
- chybné údaje ani interpretace analýza neobsahuje, výzkumná zjištění stejně jako návrhy možných řešení odpovídají realitě
- návrhy možných řešení obsažené v situační analýze se v zásadě se kryjí s řešeními, která se snaží lokální partnerství ve městě v praxi uplatňovat
- v návrzích řešení v situační analýze nejsou obsažena témata bydlení a kriminalita a bezpečnost
- lokální konzultantka analýzu používá při své práci, a to především jako podklad při přípravě projektů a informační materiál pro tvorbu strategického plánu
- dle lokální konzultantky by mohla být v analýze obsažena kvantitativní data o obyvatelích sociálně vyloučených lokalit a podrobněji rozpracováno téma bydlení a obecních ubytoven i téma potřeb sekundární cílové skupiny

4.2. Lokální konzultant

Za dobu působení Agentury se ve městě Vejprty vystřídali **dva lokální konzultanti**. První lokální konzultant v lokalitě působil od zahájení spolupráce Agentury s městem, tedy od července 2011 do února 2012, nová lokální konzultantka nastoupila od března 2012 a v lokalitě pracuje doposud. Důvodem pro odvolání původního lokálního konzultanta byla nespokojenost Agentury s jeho prací při strategickém plánování, která spočívala především v podrobném analyzování a mapování situace, které se však nepřeklápělo ve snahu identifikované problémy řešit. Zároveň měl z pohledu Agentury tento lokální konzultant mylnou představu o tom, že strategický plán bude vymýšlet a zpracovávat samostatně „v Praze u stolu“ a následně ho představit a nechat schválit lokálním partnerstvím. Výměna lokálního konzultanta představovala dle dotázaných lokálních partnerů **výrazný zásah do činnosti lokálního partnerství** a do značné míry negativně poznamenala spolupráci Agentury s partnery. Jedním z důvodů byla skutečnost, že k odvolání prvního lokálního konzultanta ze strany Agentury došlo dle partnerů náhle, bez jakéhokoli předchozího upozornění a bez udání důvodu. O odvolání lokálního konzultanta partnerům nikdo z Agentury nepodal informace, pouze jim původní lokální konzultant zaslal email s rozloučením a poděkováním, díky kterému se o jeho odchodu dozvěděli. „Z ničeho nic, někdy začátkem roku pan [jméno lokálního konzultanta] zmizel, aniž bychom se dozvěděli proč, dostali jsme jenom od něho email, jehož text byl, přibližně, od dvacátého nejsem váš lokální partner tečka. To bylo tak všechno.“ V době odvolání lokálního konzultanta byl navíc v dlouhodobé pracovní neschopnosti metodik Agentury, který v lokalitě rovněž působil, takže dle výpovědí respondentů byli lokální partneři zhruba měsíc bez informací. Nedlouho po nástupu nové lokální konzultantky došlo i k **výměně metodika**. Vzhledem k tomu, že jak s lokálním konzultantem, tak i metodikem byli lokální partneři **spokojeni a byli na ně zvyklí**, vyvolaly tyto změny poměrně **negativní reakce**.

Druhým zásadním důvodem k negativní odezvě ze strany partnerů bylo **nevhodné načasování odchodu lokálního konzultanta** v době, kdy se intenzivně pracovalo na zpracování projektové žádosti na Centrum sociálních služeb Vejprty, do které město investovalo množství času a energie i nemalé finanční prostředky. Ještě začátkem ledna 2012 bylo v plánu zpracovat projektový záměr do konce února 2012 s tím, že čím dříve bude záměr zpracovaný, tím větší je šance na získání dotace. Právě v tomto období však původní lokální konzultant svou činnost ve městě ukončil.

Dalším důvodem vedoucím k rozladění lokálních partnerů byl negativní pocit vyvolaný na prvním setkání lokálního partnerství po nástupu nové konzultantky, kdy byl ze strany Agentury opět představen obecný princip tvorby strategického plánu (stejně jako na počátku působení původního konzultanta), čím partneři nabyli dojmu, že se dostávají **znovu na začátek** a odmítli probírat věci, které už za předchozího lokálního konzultanta byly probírány několikrát. Důvodem pro tento postup ze strany nové lokální konzultantky bylo nepředání potřebných materiálů původním lokálním konzultantem, a to především ke strategickému plánu, který již měl být dle původního harmonogramu před dokončením, což se ovšem nestalo. **Nedošlo** tedy, a pravděpodobně ani nemohlo dojít, **k plynulému navázání na práci předchozího lokálního konzultanta**, díky čemuž měla nová lokální konzultantka výrazně **ztíženou výchozí pozici pro práci v lokálním partnerství**. Rozladěnost partnerů z výměny lokálního konzultanta se u některých odrazila v neochotě k účasti na pracovních

skupinách, které však nová lokální konzultantka do určité míry nahradila individuálními jednáními a pracovními schůzkami, které někteří partneři upřednostňují a hodnotí jako přínosnější.

Vzhledem ke skutečnosti, že partneři respektovali původní postupy lokálního konzultanta a neshledávali na jeho práci žádná zásadní pochybení, **zůstala výměna lokálního konzultanta nepochopena**. Dle názoru některých z respondentů by se oběma způsoby práce (tj. jak původního, tak i nového lokálního konzultanta) v rámci lokálního partnerství došlo ve výsledku k tomu samému. Při vzájemném porovnání způsobu práce obou konzultantů se respondenti nicméně shodují na tom, že **nová lokální konzultantka je aktivnější, řeší konkrétní věci a má viditelnější výsledky**. Dle některých výpovědí je „**nesrovnatelně lepší**“.

„Mně trošičku připadalo, že pan [jméno lokálního konzultanta] ač měl velkou snahu a zajímal se o problematiku, tak ale my jsme se jako točili pořád v kruhu, kdežto tady mám ten pocit, že to prostě má nějaký systém a ví se, o čem se mluví. Ona nebyla vůbec v lehké situaci, protože ve své podstatě spadla do problematiky, kterou my jsme považovali za vyřešenou nebo že je s tím Agentura obeznámena. Samozřejmě že se musela znova s tou problematikou seznámit a jako to se mi líbí.... tam z toho v podstatě nebyly žádné výstupy, ne výstupy, ale prostě výsledek, že by se teď něco udělalo ne, kdežto za slečnou jsou vidět už výsledky a to aspoň takhle cejtím.“

„...cítím, že se to rozjelo, ale určitě je lepší než pan [jméno lokálního konzultanta] si troufám tvrdit, ale nechci zkritizovat někoho, kdo si myslím, že si to plně nezaslouží.“

„Paní [jméno lokální konzultantky] se do toho vrhla s velkou vervou, přichází neustále s nějakýma novými myšlenkami, s programama. Docela je vícero aktivní, než pan [jméno lokálního konzultanta]. To zase musím říct... Ale zase na druhou stránku se to zase všechno rozjíždí od znova.“

Hodnocení původního lokálního konzultanta ze strany lokálních partnerů

Pozitiva

- ochotný, se zájmem o problematiku
- dokázal poradit
- dobré organizační schopnosti

Negativa

- při práci v lokálním partnerství se „točili v kruhu“, o věcech se stále jen hovořilo (mnohdy i opakovaně), ale bez viditelných výsledků, řešil věci příliš do detailů
- občas vnášel do jednání své pocity a nepůsobil nestranným dojmem
- dojížděl do Vejpřt z velké vzdálenosti, tudíž nebyl tak časově flexibilní a práce byla v důsledku toho nárazovější

Hodnocení nové lokální konzultantky ze strany lokálních partnerů

Pozitiva

- ochotná, se zájmem o problematiku

- nestranná
- dobré organizační schopnosti i odborné kompetence, „ví, o čem mluví“
- výrazně aktivnější, do práce „se vrhla s velkou vervou“, rychle navázala spolupráci v lokálním partnerství
- přichází neustále s novými myšlenkami a nápady
- řeší konkrétní věci, opatření a projekty
- má viditelnější výsledky, je viditelný výrazný posun kupředu
- velmi pracovitá
- dojíždí do Vejprt z nedalekého města, časově flexibilnější, v lokalitě tráví více času

Negativa

- práce se vrátila na začátek, co již bylo s předchozím lokálním konzultantem probráno, začalo se probírat znovu, což některé partnery do určité míry odradilo a setkání se odmítli dále zúčastňovat

Jak výstižně zhodnotil jeden z respondentů, **výběr lokálního konzultanta je jedním z klíčových momentů úspěšné spolupráce Agentury s městem**, neboť osoba lokálního konzultanta je nositelem myšlenek, osobou odpovědnou za koordinaci a činnost lokálního partnerství a hlavním prostředníkem mezi městem a Agenturou.

„Teď se to ukázalo vlastně výměnou těch konzultantů, tím začátkem a teďka tím pokračováním, tak je to myslím úplně jednoznačný, že důležitý je výběr toho člověka, který přijde, protože ten vlastně je nositelem a potom, že jo samozřejmě organizátorem a tím vším.“

Shrnutí

- ve městě dosud působili dva lokální konzultanti
- personální změna na pozici lokálního konzultanta byla ze strany partnerů vnímána negativně, jako výrazný zásah do činnosti lokálního partnerství
- pro lokální partnery byla výměna nečekaná, nevhodně načasovaná a dosud zůstala nepochopena
- nedošlo k plynulému navázání na práci předchozího lokálního konzultanta
- nová lokální konzultantka měla výrazně ztíženou svou výchozí pozici v lokalitě
- výměna lokálního konzultanta byla ze strany Agentury nedostatečně komunikována
- první lokální konzultant byl vnímán jako ochotný, se zájmem o problematiku, jeho práce však zůstávala bez viditelnějších výstupů
- nová lokální konzultantka je aktivnější, přichází neustále s novými myšlenkami a nápady, má viditelné výsledky

5. Zhodnocení procesu přihlášení a výběru obce ke spolupráci s Agenturou

5.1. Přihlášení města ke spolupráci s Agenturou

Město Vejprty se o spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování ucházelo již v letech 2008 a 2010, tj. přihlášku ke spolupráci podalo ve všech třech vlnách výběrového řízení vyhlášeného Agenturou, úspěšné však se svou žádostí bylo **až na třetí pokus**. V první fázi byla příprava podkladů ke spolupráci s Agenturou ponechána na tehdejší tajemnici a pracovníci sociálního odboru, situace ve městě byla do přihlášky popsána pouze povrchně a ze strany vedení města tak přípravě nebylo věnováno stoprocentní úsilí. V pilotní fázi v roce 2008 nebyl uchazeč vybrán ani jako náhradní lokalita Agentury, v roce 2010 město nepostoupilo do II. fáze výběru. Zásadním podnětem ke změně bylo setkání starostky Vejprt (ta iniciovala přihlášení už v předchozích letech) se starostkou Obrnic, která je do spolupráce s Agenturou zapojena od roku 2010 a která již mohla sdílet a přenášet své konkrétní zkušenosti s Agenturou. Starostka Obrnic byla městu Vejprty při přípravě podání přihlášky v roce 2011 nápomocna a starostku Vejprt osobně doprovázela i na prezentaci města ve druhém kole výběrového řízení na zasedání Monitorovacího výboru Agentury. Starostka města Vejprty na tomto zasedání vystoupila s podrobnou a pečlivě připravenou prezentací Současná situace na území města Vejprty obsahující mimo jiné detailní fotodokumentaci sociálně vyloučených lokalit. Díky této důkladnější přípravě bylo město Vejprty se svou žádostí v roce 2011 úspěšné. Ve snaze o zapojení města do spolupráce s Agenturou panovala ze strany vedení i zastupitelstva města **shoda, tj. neozývaly se hlasy proti podání přihlášky a zahájení spolupráce**.

5.2. Očekávání města od spolupráce s Agenturou

S metodami práce Agentury pro sociální začleňování bylo město **dobře obeznámeno** ještě před začátkem spolupráce, kterou zahajovalo s **jasnými očekáváními**. Ke spolupráci s Agenturou bylo velmi **silně motivováno** a na zahájení činnosti Agentury ve městě bylo, dle slov jednoho z respondentů, doslova „nažhaveno“. Hlavní deklarovanou motivací ke spolupráci s Agenturou byly dle zástupců města **stupňující se problémy spojené se sociálně vyloučenými obyvateli a lokalitami a snaha města tyto problémy aktivně řešit**. Zároveň město očekávalo **nabídku projektů** a s tím související přísun finančních prostředků, a to především k rekonstrukci městského majetku, dále k znovuoobnovení pozice terénního pracovníka či znovuoobnovení provozu Komunitního centra.

Jedním z dalších významných očekávání města od působení Agentury, které však z pohledu zástupců obce není naplňováno, je ovlivňování situace nejen na lokální, ale též na celostátní úrovni. Město od Agentury jako součásti Úřadu vlády („*jste prodloužená ruka vlády*“) **očekává vliv na vládní úrovni s přesahem do případných změn legislativy**. Nejmarkantněji tuto potřebu město pociťuje v oblasti snížení nezaměstnanosti.

„Vy Agenturo řekněte, že jste tu bádali, bádali, ale pak přijďte a prašťte do stolu, řekněte vašemu panu řediteli, on musí na vládu, musí za zmocněnkyni a ta musí za vládou, za panem Nečasem a musí bouchnout do stolu a musí říct, jsou oblasti v České republice, kde když nebude práce, budou ghetta..... A dokud si to stát neuvědomí, tak bude vyhazovat miliardy na dávky, ale nepodpoří to chování těch lidí.“

V Dotazníku pro uchazeče do výběru nových lokalit Agentury od roku 2011 byla očekávání od spolupráce s Agenturou formulována následovně:

„očekáváme snížení nezaměstnanosti, snížení kriminality ve městě, zvýšení zájmu na zvýšení kvalifikace po ukončení základního vzdělání, snížení zadluženosti“

V sekci Budoucí spolupráce s Agenturou byla ve všech bodech dotazníku přislíbena součinnost, vyjma podílu na financování navržených opatření.

5.3. Přínos zahájení spolupráce s Agenturou

Město deklaruje, že se **v řešení problému sociálně vyloučených obyvatel aktivně angažovalo již před zahájením spolupráce** s Agenturou, například provozem Komunitního centra či zřízením pozice terénního pracovníka při městě, takže s těmito věcmi mělo určitou **zkušenost**. Zároveň již v minulosti mělo utvořenou skupinu osob, které se problémem sociálního vyloučení zabývaly (včetně zřízení Výboru pro národnostní menšiny), po zahájení spolupráce s Agenturou tedy tuto skupinu „oživilo“, čímž měl lokální konzultant svoji činnost ve městě v počáteční fázi usnadněnou. Z roku 2006 mělo město vypracován **Strategický plán rozvoje města Vejprty**, jako výstup strategického plánování v období prosinec 2005 až září 2006, před nástupem lokálního konzultanta mělo město připravené i další materiály. Současně zástupci města deklarují, že díky spolupráci s Agenturou **město navázalo na aktivity směřující k řešení problémů** spojených se sociálně vyloučenými obyvateli města z minulých let a kromě toho rozjelo **řadu dalších činností, k čemuž by bez pomoci Agentury s největší pravděpodobností nedošlo**.

„Tak určitě moje očekávání se naplnilo v tom, že díky té spolupráci jsme se opět nastartovali, to co už jsme dávno zakončili, to znamená třeba terénní pracovník, že jo a ten je tu třeba. Kdyby nás Agentura nevybrala, tak jsme do toho nešli, protože už jsme byli jakoby zklamaný tím předchozím. Takže to nás nastartovalo, nastartovala nás ta prevence kriminality. Nastartovali nás takové malé věci, v každém případě. Teď nám startuje ten velkej projekt, ta myšlenka. Nebejt Agentury, tak prostě do toho jít nemůžem, protože Agentura dává k tomu doporučení.“

Výběr obce Vejprty ke spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování je tedy vzhledem k jeho silné motivovanosti, určitým zkušenostem a jasným očekáváním možné zhodnotit jako **dobrý, s potenciálem k naplnění** postupně formulovaných cílů.

Shrnutí

- město Vejprty se o spolupráci s Agenturou ucházelo ve všech třech vlnách výběrového řízení
- přihlášení iniciovala starostka obce, ze strany vedení města i zastupitelstva panovala v tomto směru shoda
- s metodami práce Agentury bylo město před začátkem spolupráce obeznámeno
- spolupráci zahajovalo město silně motivováno a s jasnými očekáváními
- hlavní deklarovanou motivací ke spolupráci s Agenturou byly stupňující se problémy spojené se sociálně vyloučenými lokalitami a snaha města tyto problémy aktivně řešit
- zároveň město očekávalo nabídku projektů a s tím související přísun finančních prostředků
- město deklaruje, že se v řešení problému sociálně vyloučených obyvatel aktivně angažovalo již před zahájením spolupráce a má v tomto ohledu určité zkušenosti

6. Založení lokálního partnerství a zhodnocení jeho potenciálu, spolupráce s partnery

6.1. Lokální partnerství

Lokální partnerství města Vejprty se skládá ze **14 členů**.

Město Vejprty	Policie ČR
Sociální odbor MěÚ	Městská policie Vejprty
Bytový odbor MěÚ	Naděje, o.s.
Úřad práce ČR - Vejprty	Člověk v tísni, o.p.s.
Úřad práce ČR - Kadaň	Městský ústav sociálních služeb
ZŠ Vejprty	Oreády, o.s.
ZŠ a Praktická škola Vejprty	Setja, s.r.o.

Do lokálního partnerství jsou zapojeny **všechny klíčové instituce**, které byly na počátku osloveny. Žádná nová instituce tedy v průběhu času **nepřibyla, ani z lokálního partnerství oficiálně nevystoupila**. Nová lokální konzultantka chce nyní oslovit a do lokálního partnerství v případě zájmu zapojit zástupce církve z místní farnosti, dále novou terénní pracovníci a též zástupce sekundární cílové skupiny. Konkrétní „místní autoritu“, která by byla schopná odpovídajícím způsobem reflektovat problémy v lokalitě, se však prozatím nepodařilo nalézt.

Na aktivitách lokálního partnerství se prostřednictvím zapojených institucí podílelo v průběhu času celkem 30 osob, z nichž se však 9 zúčastnilo pouze jediného setkání lokálního partnerství či některé z pracovních skupin a lze je tedy považovat spíše za hosty nežli za aktivní členy partnerství. Z uvedeného je patrné, že některé z institucí byly v průběhu dosavadní činnosti lokálního partnerství reprezentovány více osobami, přičemž v některých případech se účastnilo setkání více osob z jedné instituce najednou (zejména ZŠ a Praktická škola Vejprty), v některých případech se zástupci jedné instituce spíše (vy)střídalí (Policie ČR, Bytový odbor). Prakticky za všechny instituce je v lokálním partnerství zapojen **nejvýše postavený reprezentant dané instituce** (např. ředitel, vedoucí odboru).

Naprostá **většina institucí zapojených do partnerství je místních**, tedy sídlících přímo ve městě Vejprty, a pouze tři instituce jsou „externí“, tudíž na setkání lokálního partnerství a pracovních skupin musejí dojíždět, což však na jejich aktivní účast nemá výraznější vliv.

První setkání lokálního partnerství ve Vejprtech se konalo 30. 8. 2012, tj. po dvou měsících od začátku působení Agentury v lokalitě. Dosud se **lokální partnerství sešlo celkem čtyřikrát**, z toho **tři setkání se konala v roce 2011 a pouze jediné v roce 2012**. Intervaly mezi jednotlivými setkáními byly různě dlouhé – počínaje pouze třítýdenním rozestupem mezi prvním a druhým setkáním, na kterém došlo k rozdělení členů lokálního partnerství do pracovních skupin, přes sedmitýdenní rozestup mezi druhým a třetím setkáním, až po pětiměsíční rozestup mezi posledními dvěma setkáními. Tento dlouhý časový interval mezi třetím a čtvrtým setkáním lokálního partnerství byl zapříčiněn zásadní změnou v personálním zastoupení Agentury v lokalitě, tj. výměnou lokálního konzultanta, která

činnost lokálního partnerství a působení Agentury ve městě výrazně poznamenala (podrobněji viz kapitola 4.2). K nástupu nové lokální konzultantky došlo na počátku března 2012, zatím poslední, a za působnosti nové konzultantky prozatím jediné, setkání lokálního partnerství se tedy uskutečnilo měsíc po jejím nástupu.

Sledujeme-li míru účasti jednotlivých institucí na setkáních lokálního partnerství, pak lze konstatovat, že nejčastěji, resp. **všech dosud konaných setkání se účastnilo Město Vejprty, Základní škola Vejprty a Oreády, o.s.**, na třech setkáních lokálních partnerství byli přítomni zástupci Bytového odboru, Sociálního odboru, Úřadu práce ČR Vejprty, Úřadu práce ČR Kadaň, ŽS a Praktické školy Vejprty, Městské policie Vejprty a firmy Setja, s.r.o.

Na všech setkáních lokálního partnerství byl za Agenturu pro sociální začleňování přítomen kromě lokálního konzultanta též metodik.

Na aktivitu jednotlivých členů partnerství měla výrazný negativní dopad výměna lokálního konzultanta, což se odrazilo jak v nižší účasti na posledním setkání lokálního partnerství, tak především v rámci pracovních skupin (podrobněji viz dále).

Za působení prvního lokálního konzultanta byla hlavní agendou projednávanou na setkáních lokálního partnerství **příprava Strategického plánu a prezentace činnosti pracovních skupin**. K vytvoření (alespoň pracovní verze) strategického plánu ani k předání jeho rozpracované verze nové lokální konzultantce však nedošlo, proto na setkání lokálního partnerství konaném po nástupu nové lokální konzultantky byl opět představen obecný princip tvorby strategického plánu, tj. postup od vizí, k prioritám, následně cílům a opatřením, čím se činnost lokálního partnerství dostala opět na začátek. Tento bod prezentace lokální konzultantky zúčastněné partnery výrazně rozladil s argumentem, že se jim nelíbí opětovné představování grafů a psaných strategií bez toho, aniž by se skutečně něco dělalo. Většina účastníků byla přesvědčena, že **na předchozích setkáních lokálního partnerství a pracovních skupin již bylo vše konkrétně řečeno**, včetně stanovení konkrétních cílů a úkolů. Zástupci Agentury však měli názor odlišný a snažili se účastníky přesvědčit o tom, že to, co bylo za působení předchozího lokálního konzultanta prodiskutováno, bylo spíše v obecné rovině, a k zadání konkrétních cílů a úkolů účastníkům pracovních skupin tedy nedošlo. Vzhledem k neochotě partnerů opakovat již v minulosti řečené byly ve stručnosti schváleny veškeré dosud stanovené priority v oblasti zaměstnanosti, vzdělávání, rodiny, bydlení i bezpečnosti. Následně se město domluvilo se zástupci Agentury na tom, že by rádo **podnikalo konkrétní kroky v řešení sociálních problémů, nikoli jen “pořád dokola“ o problémech hovořilo** bez toho, aniž by se uskutečňovaly konkrétní aktivity vedoucí k řešení těchto problémů (viz Zápis z jednání lokálního partnerství dne 3.4.2012). Nová lokální konzultantka se tedy ve své činnosti spíše než na opětovné svolávání lokálního partnerství a pracovních skupin s ohledem na neochotu partnerů k tomuto způsobu práce **dále orientovala na konkrétní pracovní schůzky a individuální jednání s cílem dosahovat praktických výstupů**.

6.2. Pracovní skupiny

Za účelem tvorby strategického plánu a řešení konkrétních problémů v lokalitě byly v rámci lokálního partnerství utvořeny pracovní skupiny. Vzhledem k velikosti města Vejprty a s tím souvisejícím omezeným personálním kapacitám zapojených institucí byly členové lokálního partnerství rozděleni pouze do **dvou skupin**, které však tematicky pokrývají všechny oblasti řešené v rámci problematiky sociálního vyloučení. Někteří ze členů byli zároveň zapojeni do obou pracovních skupin.

- Vzdělávání, volný čas a rodina + prevence sociálně patologických jevů (9 institucí)
- Bydlení a zaměstnanost (10 institucí)

První schůzky obou pracovních skupin proběhly zhruba za pět týdnů od prvního setkání lokálního partnerství. **V počátku se setkání pracovních skupin konala velmi často**, resp. veškeré schůzky pracovních skupin konané v roce 2011 byly koncentrovány do dvou kalendářních měsíců (říjen a listopad), přičemž pracovní skupina Vzdělávání, volný čas a rodina + prevence sociálně patologických jevů se za tuto dobu sešla čtyřikrát a pracovní skupina Bydlení a zaměstnanost dokonce pětkrát. Následovala dvouměsíční odmlka a obě pracovní skupiny se opět sešly na konci ledna 2012. Jednalo se o poslední pracovní skupiny za vedení původního lokálního konzultanta.

Nová lokální konzultantka svolala další (a za jejího působení první) setkání pracovních skupin koncem měsíce dubna 2012, tedy necelé dva měsíce po svém nástupu a tři měsíce od konání předešlých pracovních skupin. Z důvodu snížené motivace partnerů k účasti byly obě pracovní skupiny na toto setkání spojeny, aby byla zajištěna dostatečná účast. Po šesti týdnech byla svolána pracovní skupina Vzdělávání, volný čas a rodina + prevence sociálně patologických jevů a po dalších třech týdnech se konaly opět spojené obě pracovní skupiny. V mezidobí byla uskutečňována individuální jednání řešící konkrétní problémy a pracovní schůzky k projektům. **Za celou dobu působení Agentury ve městě Vejprty se obě pracovní skupiny sešly celkem osmkrát.**

Návštěvnost pracovních skupin daná počtem přítomných osob byla nejvyšší na počátku, v průběhu roku 2011 mírně kolísala, a to mezi maximem 10 účastníků po minimum 5 účastníků na pracovní skupině Bydlení a zaměstnanost a maximem 9 a minimem 6 účastníků na pracovní skupině Vzdělávání, volný čas a rodina + prevence sociálně patologických jevů. V roce 2012 spolu se sníženou frekvencí konání pracovních skupin **poklesla i jejich návštěvnost**. Obou posledních pracovních skupin konaných za působnosti prvního lokálního konzultanta se zúčastnilo 5, resp. 4 zástupci lokálního partnerství. **Po nástupu nové lokální konzultantky zůstala návštěvnost pracovních skupin nízká** (z důvodů kapitole spojených s výměnou lokálního konzultanta a uvedených předchozí). Na první spojené pracovní skupině bylo přítomno 6 členů, na následujícím setkání pracovní skupiny Vzdělávání, volný čas a rodina + prevence sociálně patologických jevů byli přítomni pouze 3 členové, a na poslední, spojené pracovní skupině 8 členů.

Z hlediska míry účasti jednotlivých institucí na pracovních skupinách lze konstatovat, že nejčastěji se pracovních skupin (obdobně jako tomu bylo v případě lokálního partnerství) účastnilo Město Vejprty, Naděje, o.s., Oreády, o.s. a Bytový odbor, dále Městská policie Vejprty, ZŠ a Praktická škola Vejprty a Základní škola Vejprty. Za nejméně časté účastníky pracovních skupin lze naopak označit firmu Setja, s.r.o. (účast pouze 1x) a Úřad práce ČR Kadaň (účast 2x).

Metodik Agentury byl na setkání pracovních skupin přítomen pouze jednou, a to na jednání pořádaném po nástupu nové lokální konzultantky, kdy byly obě pracovní skupiny spojeny.

Hlavním cílem pracovních skupin bylo vypracování Strategického plánu sociálního začleňování ve Vejpřtech pro roky 2011 – 2014, který měl být schválen zastupitelstvem města během první poloviny roku 2012.

Konkrétní náplní pracovních skupin konaných za působnosti prvního lokálního konzultanta byl, jak je patrné ze zápisů z jednání těchto skupin, zejména **podrobný rozbor aktuální situace ve Vejpřtech ve stěžejních oblastech** (tedy v oblasti bydlení, zaměstnanosti, vzdělávání, volnočasových aktivit a bezpečnostní situace) a **identifikování hlavních problémů obce**. Účastníci pracovních skupin se zároveň pokoušeli navrhnout způsoby řešení identifikovaných problémů.

Za působení prvního lokálního konzultanta tedy došlo k velmi důkladnému a podrobnému zmapování situace ve Vejpřtech a k vydefinování priorit, které je třeba řešit. Zároveň lokální konzultant během své činnosti navrhnul možná opatření, která rozčlenil na opatření projektová, opatření určená k dalšímu rozpracování v rámci pracovních skupin, případně na opatření, která je možné realizovat okamžitě, bez nutnosti zajištění finančních prostředků. Pracovní skupiny však víceméně zůstaly pouze u tohoto teoretického uchopování problémů, k jejich konkrétnímu řešení za doby působení prvního lokálního konzultanta, vyjma přípravy projektových žádostí na Centrum sociálních služeb, Asistenta prevence kriminality a Terénního pracovníka, již nedošlo.

Nová lokální konzultanta ihned po svém nástupu uskutečňovala individuální schůzky s jednotlivými lokálními partnery a rovněž pracovní jednání zaměřená na přípravu projektu Centra sociálních služeb Vejpřty. Setkání prvních dvou pracovních skupin byla zaměřena na **řešení konkrétních oblastí s akcentem na praktické výstupy**. Řešenými tématy bylo především dobrovolnictví, zřízení pozice terénního pracovníka a s tím související praktické otázky (smlouva, zajištění vzdělávání, supervize, metodika apod.), projekt asistenta prevence kriminality, bezpečnostní analýza apod. Náplní dosud poslední pracovní skupiny bylo **seznámení se s pracovní verzí strategického plánu** (kterou vytvořila lokální konzultantka na základě vlastní aktivity a individuálních schůzek) a její prodiskutování. Od budoucího vzniku strategického plánu si lokální konzultantka slibuje znovuoživení aktivity členů lokálního partnerství v rámci pracovních skupin, neboť v tu chvíli již bude „na co navázat“.

Z výše uvedeného je zřejmé, že přístup nové lokální konzultantky je v porovnání s předešlým lokálním konzultantem výrazně odlišný a podstatně více zaměřený na konkrétní opatření a výstupy, což lokální partneři oceňují. Nutno však konstatovat, že pokud by současná lokální konzultantka nastoupila do lokality hned od počátku zahájení spolupráce města s Agenturou, musela by s lokálními partnery projít obdobným procesem jako první lokální konzultant, tedy obsahujícím i nezbytné počáteční diskuze nad identifikací hlavních problémových oblastí a priorit jejich řešení, v této fázi bez viditelných praktických výstupů. S ohledem na hodnocení obou lokálních konzultantů a jejich přístupu k práci (viz kapitola 4.2) je nicméně možné předpokládat, že touto počáteční, obecnou fází, která je však nutná k získání konsensu partnerů nad hlavními problémy a možnostmi jejich řešení, by lokální konzultantka prošla rychleji a dostala se dříve do fáze konkrétní formulace strategického plánu a aplikace návrhů řešení do praxe.

6.3. Hodnocení lokálního partnerství a pracovních skupin z pohledu jejich členů

V rozhovorech s kompetentními činiteli se při hodnocení lokálního partnerství projevilo již výše popsané rozhořčení z výměny lokálního konzultanta a z dočasného „návratu zpět na začátek“. **Informace** projednávané v rámci lokálního partnerství a především pak v rámci pracovních skupin **hodnotí jako přínosné a užitečné**, mnozí respondenti však jako přínosnější a jimi osobně jako preferovanější označují individuální setkávání. Zapojení jednotlivých aktérů hodnotí respondenti jako dostatečné.

Pracovní skupiny dle dotázaných fungují dobře, probíhají v nich podnětné diskuze a jsou **vedeny v přátelské atmosféře** bez vzájemných konfliktů či osočování. **Obsahově byly od počátku dobře nastaveny**, tj. jako skutečně pracovní setkání, kde se řešily důležité záležitosti. Podle některých účastníků se však některé záležitosti na pracovních skupinách za působení prvního lokálního konzultanta **probíraly zbytečně dlouho, opakovaně a mnohdy teoreticky bez konkrétních výstupů**. Vzhledem k tomu, někteří z partnerů využívali na prezentaci svých zkušeností a profesních zájmů podstatně více prostoru než jiní, mohly být tyto pracovní skupiny pro někoho příliš rozvláčné. Z uvedených důvodů jsou většinou respondentů **upřednostňovány** již zmíněné **individuální schůzky** s lokálním konzultantem, při kterých se efektivněji proberou konkrétní záležitosti spadající do agendy daného kompetentního činitele. **Po formální stránce**, tedy co se týče oznamování termínů, zasílání podkladů a zápisů bylo **dosud vše v pořádku**. Z hlediska frekvence byla počáteční setkávání pracovních skupin v měsících říjnu a listopadu 2011 z pohledu dotázaných příliš častá, vyžadující značné časové nároky.

Shrnutí

- do lokálního partnerství jsou zapojeny všechny klíčové instituce, které byly na počátku osloveny, přičemž naprostá většina z nich sídlí přímo ve městě Vejprty
- členové lokálního partnerství byli rozděleni do dvou pracovních skupin, které tematicky pokrývají všechny řešené oblasti
- k nejčastějším návštěvníkům setkání lokálního partnerství a pracovních skupin patří Město Vejprty, Oreády, o.s, Bytový odbor, Základní škola Vejprty, ZŠ a Praktická škola Vejprty, Naděje o.s. a Městská policie Vejprty
- za dobu působení Agentury ve městě se lokální partnerství sešlo celkem čtyřikrát a obě pracovní skupiny osmkrát, nejvyšší četnost setkávání byla na počátku, resp. v roce 2011
- návštěvnost pracovních skupin byla nejvyšší na počátku, s postupem času výrazně poklesla
- hlavní náplní pracovních skupin za působení prvního lokálního konzultanta byl podrobný rozbor situace a identifikování hlavních problémů obce
- nová lokální konzultantka se na pracovních skupinách více zaměřila na řešení konkrétních oblastí s akcentem na praktické výstupy
- kromě setkání pracovních skupin uskutečňovala lokální konzultantka též pracovní jednání a řadu individuálních schůzek, které jsou mnohými partnery preferovány

- setkání lokálního partnerství a pracovních skupin hodnotí dotázaní partneři jako přínosná a užitečná, řeší se na nich důležité záležitosti a probíhají podnětné diskuze
- setkávání se odehrávají v přátelské atmosféře, bez vzájemných konfliktů
- formální organizace setkávání lokálního partnerství a pracovních skupin, tj. oznamování termínů, zasílání podkladů a zápisů, probíhá v pořádku

7. Proces a kvalita strategického plánování

7.1. Proces strategického plánování

Příprava Strategického plánu lokálního partnerství **začala spolu se začátkem fungování pracovních skupin**, tj. od 6. 10. 2011. Na konci roku 2011 byl dle Výroční zprávy 2011 hotov detailní popis situace ve Vejprtech, tj. definovány priority, obecné cíle a návrhy opatření – plán byl tedy rozpracován pouze v obecné rovině. V lednu 2012 měly být podle plánovaného harmonogramu uvedeného ve Výroční zprávě 2011 vytyčeny specifické cíle s konkrétním zadáním úkolů, v únoru 2012 měl být strategický plán formalizován, v březnu 2012 doporučen ke schválení radou města a v dubnu 2012 předložen ke schválení zastupitelstvem.

První lokální konzultant, jak již bylo podrobněji rozebíráno výše, věnoval čas na pracovních skupinách především podrobnému mapování situace ve městě a definování priorit, které je třeba řešit, strategický plán ovšem v průběhu pracovních skupin za spoluúčasti partnerů netvořil. V době jeho odvolání byly vydefinovány priority a první návrhy opatření. **K vytvoření dokumentu strategického plánu ani v rozpracované podobě za působnosti prvního lokálního konzultanta nedošlo**, nemohlo tedy dojít k naplnění původního plánu formalizace tohoto dokumentu v únoru roku 2012 a k jeho schválení radou, resp. zastupitelstvem města v následujících dvou měsících.

Lokální partneři neshledávali na postupech prvního lokálního konzultanta ve vztahu k tvorbě strategického plánu nic pochybného, neboť jejich prioritou bylo řešení konkrétních problémů, nikoli tvorba psaného plánu bez konkrétní aplikace v praxi. Kromě toho kroky, které lokální konzultant na počátku své práce ve vztahu ke strategickému plánu činil, v podstatě odpovídaly obecnému principu strategického plánování, odchýlení se od tohoto principu, zejména v podobě výrazného časového zpoždění ve formulaci konkrétních opatření a na ně navázaných dlouhodobých i krátkodobých cílů a projednávání psané podoby tohoto dokumentu, tedy bylo možné zaznamenat až v delším časovém horizontu.

Nové lokální konzultantce při jejím nástupu do lokality **nebyla předána žádná, byt jen částečně rozpracovaná verze strategického plánu**, při své práci vyjma vydefinovaných priorit a zápisů z předchozích pracovních skupin tak neměla na co navázat. **Tvorbu strategického plánu tedy musela zahájit prakticky od začátku**, což s sebou logicky přináší výrazné **zpoždění v původně naplánovaném harmonogramu**. Vzhledem k rozladění lokálních partnerů z výměny lokálního konzultanta a neochoty v rámci pracovních skupin na dokumentu pracovat, musela nová lokální konzultantka **tvořit strategický plán mimo pracovní skupiny**, především na základě individuálních schůzek a jednání. V současné době je hotová hrubá pracovní verze tohoto dokumentu, k jeho prvnímu projednávání na pracovních skupinách došlo až na konci měsíce června 2012, ovšem za účasti pouze omezeného množství lokálních partnerů. V rámci lokálního partnerství pracovní verze strategického plánu prozatím projednávána ani představena nebyla.

Ze zápisu z jednání pracovní skupiny ze dne 28. 6. 2012 vyplývá, že strategický plán obce se bude dotýkat **všech problémových oblastí**, s nimiž se obec potýká – oblasti prevence kriminality a sociálně

patologických jevů, oblasti zaměstnanosti, oblasti bydlení a oblasti vzdělávání a výchovy. V pracovní verzi strategického plánu jsou zahrnuta všechna opatření a projekty podrobně rozebírané v následující kapitole 8, doplněná o další projednávané priority a cíle. Určité **riziko pro strategické plánování může představovat neschválení projektových žádostí**, na nichž je naplnění řady cílů závislé. Vzhledem k tomu, že v době zpracování evaluace je strategický plán stále ve fázi jeho tvorby, jeho pracovní verze nebyla dosud projednána na lokálním partnerství a je tedy možné, že dozná určitých změn, není možné jej po obsahové ani formální stránce podrobněji hodnotit.

Shrnutí

- příprava Strategického plánu lokálního partnerství začala spolu se začátkem fungování pracovních skupin, dle původního harmonogramu měl být tento dokument předložen ke schválení radou města v březnu 2012 a zastupitelstvem v dubnu 2012
- k vytvoření dokumentu strategického plánu ani v rozpracované podobě však za působnosti prvního lokálního konzultanta nedošlo, původní harmonogram tedy nebyl naplněn
- nové lokální konzultantce nebyla předána žádná verze strategického plánu, s jeho tvorbou tedy musela začít prakticky od začátku
- z důvodu neochoty partnerů v rámci pracovních skupin na dokumentu pracovat musela nová lokální konzultantka tvořit strategický plán mimo pracovní skupiny, především na základě individuálních schůzek a jednání
- v současné době je hotová pracovní verze strategického plánu, která byla projednávána na pracovní skupině na konci června 2012, v rámci lokálního partnerství prozatím projednávána nebyla
- určité riziko pro strategické plánování může představovat neschválení projektových žádostí, na nichž je naplnění řady cílů závislé

8. Analýza zacílení chystaných projektů a opatření

8.1. Realizované projekty a opatření

Terénní pracovníce

Terénní pracovníce orientující se při své práci na sociálně vyloučené obyvatele **začala při městě působit od května 2012** (smlouva s městem uzavřena k 15. 5. 2012), přičemž žádost o dotaci byla podána ještě v roce 2011, tedy za působnosti prvního lokálního konzultanta. Zaměstnána je na plný pracovní úvazek a dotace kryje 100 % celkových užitelných nákladů projektu. Pro tuto pozici byla vybrána paní, která obyvatele vyloučených lokalit zná a dobře se mezi nimi orientuje. Zároveň s touto pracovnící mělo z minulosti dobrou zkušenost i město, pro které zhruba 5 let pracovala v kulturním centru. V kontextu zřizování této pozice bylo upozorňováno na komplikace organizačního a administrativního rázu pro město, které bylo třeba řešit. Jednalo se o nutnost uzavření smlouvy se supervizorem ze strany města, o zajištění a financování akreditovaného kurzu pro terénní pracovníky a především o nutnost prosazení zřízení této pozice před radou města ještě před přijetím oficiálního rozhodnutí o přidělení finančních prostředků („*My na toho pracovníka ještě nemáme papíry. To vláda schválila někdy v únoru a rozhodnutí k nám ještě nepřišlo. ... Takže jsme vlastně museli přesvědčovat radu, že je předpoklad, že nám vláda, nebo ten Úřad vlády přepošle nějaký to rozhodnutí o přidělení těch finančních prostředků*“). Nová lokální konzultantka městu v této souvislosti pomáhala s metodikou pro terénní pracovníce a hledala pro ni supervizora. Člověk v tísni, o.p.s. i Naděje o.s. nabídli terénní pracovníci zaškolení na svých pobočkách, Člověk v tísni nabídl též počáteční pomoc v terénu a „pomoc na telefonu“, případně i supervizora. Finance na tuto pozici jsou zatím zajištěny do konce roku 2012, výhled na další období není znám, původní plán města je nicméně žádat o přidělení dotace na terénního pracovníka i na další období.

Zástupci města si znovuoobnovení této pozice při městě i výběr konkrétní osoby velmi chválí a **považují ji pro město i obyvatele sociálně vyloučených lokalit za velký přínos**. Přestože v době konání výzkumu působila pracovníce na své pozici pouze zhruba měsíc, někteří respondenti z řad kompetentních činitelů již pociťovali a sdíleli pozitivní zkušenosti s její prací, která má z jejich pohledu kladný vliv nejen na obyvatele lokalit, ale i na práci zástupců úřadu, neboť terénní pracovníce mezi nimi a obyvateli vyloučených lokalit figuruje jako prostředník, který obyvatelům poskytuje a vysvětluje potřebné informace, do určité míry namísto pracovníků úřadu.

Dobrovolnictví

Z iniciativy lokální konzultantky a za podpory lokální asistentky byly prostřednictvím inzerátu vyvěšeného na internetových stránkách města osloveni zájemci o poskytování dobrovolnictví v sociálně vyloučených rodinách, zaměřené na **pomoc a podporu vzdělávání dětí a jejich volnočasových aktivit**. Vzhledem k velmi negativní reakci ze strany majoritní společnosti však musel být tento inzerát ze stránek města po několika dnech odstraněn, přesto se díky němu podařilo získat **dva zájemce o doučování v rodinách**. Jeden z dobrovolníků bude v lokalitě působit od léta, od září

bude sepsána smlouva o dobrovolnické činnosti s druhým zájemcem. Oba dobrovolníci budou docházet přímo do rodin a spolupracovat nejen s dětmi, ale i s jejich rodiči. Občanské sdružení Naděje je v této věci klíčovým partnerem, který s dobrovolníky uzavřel dobrovolnickou smlouvu a bude jim poskytovat podporu a supervizi.

V plánu je rovněž uspořádání informační schůzky o dobrovolnictví pro obyvatele Vejprty, která by mohla přispět k rozšíření povědomí o tomto tématu, předejít dalším negativním reakcím a podpořit vyhledávání dalších dobrovolníků pro práci se sociálně vyloučenými dětmi a jejich rodinami. Informátoři z řad kompetentních činitelů hodnotí snahu o rozvoj dobrovolnictví pozitivně. Se zapojením a rozvojem dobrovolnictví se počítá též v rámci plánovaného projektu Centra sociálních služeb Vejprty.

8.2. Předkládané projekty a opatření

Centrum sociálních služeb Vejprty

Již **od počátku zahájení spolupráce** v lokalitě lokální konzultant spolu se členy lokálního partnerství **připravoval podání velkého investičního projektu** v rámci Integračního operačního programu Ministerstva práce a sociálních věcí ČR na Centrum sociálních služeb Vejprty. Požadavek na podání projektu školícího a vzdělávacího centra Šárka zazněl ze strany města již na prvním setkání lokálního partnerství v srpnu 2011. Původní celková výše požadované finanční podpory činila 20 mil. Kč a zahrnovala v sobě plánovanou rekonstrukci chátrajícího objektu v centru města Šárka. Lokální konzultant považoval projekt vzhledem k místním podmínkám za předimenzovaný s vysokým rizikem nepřijetí. Doporučoval proto zvolit menší formu investice, a to vybavení prostor pro dvě sociální služby – SAS a terénní práci. Město si však rozsah projektu nenechalo vymluvit a na přípravách jeho podání v původním objemu zahrnujícím 4 služby (nyní konkrétně sociálně aktivizační služby, nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, terénní práce a odborné sociální poradenství) pokračovalo ve spolupráci s lokálním konzultantem a Agenturou i nadále, přičemž při přípravách se řídilo podle původní výzvy programu, kde byl uveden příjem žádostí až do roku 2013. Na začátku ledna 2012 bylo naplánováno dokončení projektového záměru do konce února 2012, k dodržení tohoto termínu však nedošlo. V průběhu roku 2012, ještě za působnosti původního lokálního konzultanta a na jeho popud, došlo ke změně preferovaného objektu určeného k provozu budoucího Centra sociálních služeb z původního objektu Šárka, jehož celkovou rekonstrukci by dotace s ohledem na množství plánovaných služeb nepokryla, na objekt tzv. „modré školky“ v centru města doposud sloužící Základní a praktické škole Vejprty, která se bude od nového školního roku slučovat se Základní školou. Tato změna měla za pozitivní následek **snížení požadovaného rozpočtu** z původních 20 mil. Kč na současných zhruba 12 mil. Kč, zároveň však přípravné práce na projektu zkomplikovala a prodloužila. Nově určená budova se nicméně partnerům zdá být po všech stránkách podstatně vhodnější (umístění v centru, velký park, lepší „ufinancovatelnost“ apod.).

Průběh příprav na podání projektu dle výpovědí respondentů z řad kompetentních činitelů negativním způsobem ovlivnily **dvě zásadní skutečnosti**, a to již výše popsaná **výměna lokálního konzultanta** v době intenzivních prací na projektové žádosti, která jednak způsobila určitý výpadek ze strany

Agentury na přípravách projektu („*my vlastně pak neměli s kým komunikovat, tak jsme to dělali nějak tak na koleně...*“) a jednak nebyla návaznost představ původního a nového lokálního konzultanta („*to co jsme začli s panem [jméno lokálního konzultanta] ze začátku, jsme znova začli ze začátku s paní [jméno lokální konzultantky] a už tam ty návrhy nějak moc nekorespondovaly, nebyly stejný prostě ty myšlenky, co tam chtěl pan [jméno lokálního konzultanta]... se potom tak nějak ukázalo, že to má vypadat jinak.*“). Další negativní roli sehrálo **odborné vyjádření Agentury k projektu** (jako příloha k projektové žádosti), které bylo **v první fázi poměrně kritické a pro město neakceptovatelné**, což na straně města způsobilo značné rozhořčení, neboť by v takovéto situaci očekávalo spíše předchozí upozornění na problémová místa a nikoli přímo kritiku v oficiálním vyjádření. V důsledku toho se město, ač se s kritikou v některých bodech neztotožňovalo a považovalo ji za neoprávněnou (někdy dokonce i chybnou), rozhodlo projekt dle vyjádření přepracovat a vyžádat si tedy nové (opravené) vyjádření ze strany Agentury, což však významně prodloužilo přípravy a podání projektové žádosti oddálilo. Z pohledu města je navíc čekací lhůta na vyjádření (v řádu týdnů) poměrně dlouhá, tím spíše, pokud je opakovaná.

Agentura se nicméně průběžně snažila lokálním partnerům vysvětlit, že připomínky, které ze strany Agentury zaznívají, nejsou kritikou, ale snahou o pomoc a podporu, neboť i Agentura si přeje, aby byl projekt úspěšně realizován. Spolu s lokálními konzultanty a metodikem na přípravě projektu formou konzultací participovali též projektový manažer a projektový specialista Agentury. Dle nynějšího názoru lokální konzultantky jsou sociální služby ve městě potřebné a důležité, nicméně v rámci udržitelnosti projektu by stačily pouze dvě služby.

V současné době je situace taková, že již bylo **vydáno oficiální vyjádření ze strany Agentury a podáno na CRR v Chomutově**, od něhož se čeká na připomínky.

Strukturovaný popis projektu

Název: Centrum sociálních služeb Vejprty

Donátor: MPSV

Žadatel: Město Vejprty

Fáze: podaný projekt, v procesu hodnocení. Obdržené oficiální vyjádření od Agentury a podáno na CRR v Chomutově. V současné době se čeká na připomínky ze strany CRR. Příprava na navazující projekt IOP (výzva č. 55).

Požadovaný rozpočet: 12 234 480

Kofinancování projektu žadatelem: 0

Schválený rozpočet: projekt zatím v procesu hodnocení

Cílová skupina: osoby ze sociálně vyloučené lokality

Plánovaný počet podpořených osob (počet kontaktů) za službu:

1) terénní sociální práce – počet kontaktů za rok je 3000

2) NZDM – počet kontaktů za rok je 5000

3) SAS – počet podpořených osob za rok je 80

4) OSP – počet podpořených osob za rok je 80

Klíčové aktivity: 4 sociální služby - SAS, NZDM, TP, OSP

Role LK: koordinace, prostředník

Využití grantového experta: ano

Asistent prevence kriminality

Žádost o dotaci na asistenta prevence kriminality podalo město Vejprty na pobídku lokálního konzultanta **již v roce 2011**, a to v rámci projektu Úsvit vypsaného Ministerstvem vnitra, kde však nebylo úspěšné, neboť **nemělo zpracovanou bezpečnostní analýzu Vejprty**. Po nástupu nové lokální konzultantky byla snaha o získání dotace na asistenta prevence kriminality znovu iniciována a konkrétní projekt lokální konzultantkou za pomoci lokální asistentky včetně potřebných příloh vypracován, za což jsou zástupci města lokální konzultantce vděční. Projektová **žádost byla na kraj podána 15. 6. 2012** a následně, do 30. 6. 2012 byl na Ministerstvo vnitra **dodán Plán prevence kriminality na období 2012-2015**. V případě získání dotace bude asistent zaměstnán do konce roku 2012, v případě vypsání dalšího kola je v plánu podání další projektové žádosti. Asistent prevence kriminality by měl především navazovat kontakt s osobami žijícími v sociálně vyloučených lokalitách, měl by provádět pravidelné prohlídky hlavně v problémových částech města, měl by dohlížet nad nelegálním prodejem alkoholu a cigaret především mladistvým, provádět dohled před základní školou apod.

Strukturovaný popis projektu

Název: Asistent prevence kriminality

Donátor: MV

Žadatel: Město Vejprty

Fáze: podaný projekt, v procesu hodnocení. Projekt byl k 15. 6. 2012 podán na kraj a do 30. 6. 2012 byl na MV dodán Plán prevence kriminality na období 2012-2015.

Požadovaný rozpočet: Celkem 99 044 Kč do konce roku 2012. 89 139,60 Kč je požadovaná dotace a spoluúčast města je 10 %, tzn. 9 904,40 Kč.

Kofinancování projektu žadatelem: 10 %

Schválený rozpočet: projekt zatím v procesu hodnocení

Cílová skupina: kategorie: 1) obyvatelé ze sociálně vyloučených lokalit (subkategorie: děti, mladiství, rodiny s rizikem výskytu kriminálního jednání a dalších sociálně patologických jevů, recidivisté, oběti trestných činů, komunity) 2) obyvatelé dlouhodobě a obtížně zaměstnatelní (subkategorie: jedinci s

nízkým vzděláním, jedinci pobírající sociální dávky, recidivisté) 3) příslušníci romské menšiny (subkategorie: děti, mladiství, rodiny s rizikem výskytu kriminálního jednání a dalších sociálně patologických jevů, recidivisté, oběti trestných činů, komunity)

Počet podpořených osob: v projektu neuvedeno – nebylo to vyžadováno

Klíčové aktivity: provádění pravidelných prohlídek hlavně v problémových částech města, včasná intervence v případě páchaní přestupků na území města Vejprty, dohlížení nad nelegálním prodejem alkoholu a cigaret především mladistvým, dohled před ZŠ apod.

Role LK: spolupráce na psaní projektu

Využití grantového experta: ne

Projekt v rámci výzvy č. 86 OP LZZ

Dalším, v nedávné době (6. 6. 2012) podaným, projektem, který vznikl za spolupráce v rámci lokálního partnerství, je projekt **„Kreativita – aktivita – práce“** předložený v rámci výzvy č. 86 OP LZZ. **Předkladatelem a zpracovatelem projektu je společnost Člověk v tísni, o.p.s.**, která na návrhu začala pracovat v průběhu května 2012, tedy za působnosti nové lokální konzultantky. Ta projektovou žádost pouze okomentovala, aktivní participace na zpracování žádosti nebyla nutná. Cílovou skupinou projektu je především **mládež a mladí dospělí**, kterým budou nabízeny **umělecké aktivity** jako iniciační a empowermentový prvek. Na tyto aktivity by mělo dále navazovat kariérní **poradenství**, poradenství v oblasti finanční gramotnosti a další **preventivní programy** s cílem „dostat je z ulice“. Aktivity budou probíhat přímo venku na ulici, popřípadě v menší klubovně. V případě úspěšného schválení by měl projekt trvat až do konce roku 2014.

Strukturovaný popis projektu

Název: Kreativita – aktivita – práce

Donátor: MPSV

Žadatel: Člověk v tísni, o.p.s.

Fáze: podaný projekt, v procesu hodnocení. Projekt byl k 6. 6. 2012 podán na MPSV.

Požadovaný rozpočet: 6 857 863,20

Kofinancování projektu žadatelem: 0

Schválený rozpočet: projekt zatím v procesu hodnocení

Cílová skupina: děti, mládež a mladí dospělí

Počet podpořených osob: 120

Klíčové aktivity: kariérní poradenství, program finanční gramotnosti, preventivní programy, podpora kreativity, motivace, empowerment

Role LK: pouze projekt přečetla a poskytla komentáře, které téměř žádné nebyly, protože projekt je dle názoru lokální konzultantky pěkný

Využití grantového experta: ne

8.3. Plánované projekty a opatření

Nákup fotbalového vybavení

Během července a srpna 2012 bude lokální konzultantka ve spolupráci s lokální asistentkou pracovat na podání projektu, jež vypisuje firma Garris. Jedná se o 50 000 Kč na pomoc sociálně či zdravotně znevýhodněným dětem. První projektový návrh je napsat projekt na nákup fotbalového vybavení pro malé chlapce ze sociálně znevýhodněného prostředí, kteří společně s dobrovolníkem založili klub fotbalistů, ale rodiče jim nemohou koupit kopačky apod. Využito bude celých 50 000 Kč. Tento projekt upřednostňuje nákup vybavení pro volný čas dětí.

Retrostipendia pro studenty středních škol či učilišť

Na začátku února 2013 bude město podávat žádosti na retrostipendia pro studenty středních škol či učilišť. Bude se jednat o projekt trvající dva roky, kdy student na základě prospěchu ne horšího než 3, slušného chování (žádné důtky) a pravidelné docházky do školy bez neomluvených hodin bude měsíčně dostávat 1 000 Kč na vzdělávání (např. dopravu do školy, pomůcky, stravné, ubytování). Další podmínkou tohoto projektu je, že se studenty musí spolupracovat odpovědná osoba, která bude dohlížet na to, že rodina překládá požadované doklady, že student se dobře učí a nemá jiné problémy, a která bude motivovat studenta a rodinu ke vzdělání apod. Další podmínkou pro udělení tohoto projektu je, že student musí pocházet z rodiny, kde oba rodiče mají pouze základní vzdělání. V případě, že se jedná o rodiče samozivitele, může mít střední vzdělání. Celkový dotovaný rozpočet na podporu vzdělání jednoho studenta bude 24 000 Kč na dva roky.

Sociální podnikání

Na základě prodloužení výzvy v rámci sociálního podnikání do roku 2013 bude čas věnován také psaní projektu na sociální podnik. Projektový záměr podniku je již **schválený radou města**. Záměrem je výstavba a provoz skleníků, kde by primárně mohli být zaměstnány osoby, které ukončily praktickou školu se specializací na zahradnictví. Ve sklenících by mohly být pěstovány květiny určené k výzdobě města, užitkové rostliny a čerstvá zelenina. Nicméně na projektu se začne teprve pracovat, v současné době tedy nejsou k dispozici další informace.

Shrnutí

- za doby působení Agentury, jako výsledek činnosti lokálního partnerství, byla při městě zřízena pozice terénního pracovníka; zástupci města toto opatření považují za velký přínos jak pro město, tak pro obyvatele sociálně vyloučených lokalit
- díky iniciativě lokální asistentky budou v lokalitě působit dva dobrovolníci zaměřující se na doučování v rodinách a podporu dětí a jejich rodin v oblasti vzdělávání; v plánu je další rozvoj dobrovolnictví
- město ve spolupráci s Agenturou připravilo a podalo další dva projekty, které jsou nyní v procesu hodnocení – jedná se o investiční projekt na Centrum sociálních služeb Vejprty a dále o projekt na asistenta prevence kriminality
- v červnu byl podán jako výsledek spolupráce lokálního partnerství projekt Kreativita – aktivita – práce, jehož předkladatelem a zpracovatelem je Člověk v tísni
- na nadcházející (bližší i vzdálenější) období je plánována příprava a podání dalších tří projektů – na nákup fotbalového vybavení, sociální podnik a retrostipendia pro studenty středních škol a učilišť
- za dosavadního působení Agentury ve městě a činnosti lokálního partnerství se tedy podařilo dosáhnout dvou konkrétních výstupů, další tři projekty jsou v procesu hodnocení a několik dalších opatření se připravuje – tyto výsledky lze, mimo jiné s ohledem na jejich zaměření, rozmanitost a početnost (vztaženo k velikosti obce a době spolupráce města s Agenturou), považovat za úspěch

9. Zhodnocení činnosti institucí v obci v oblasti sociální integrace a jejich vliv na účinnost působení Agentury v místě

9.1. Činnosti institucí v oblasti sociálních služeb a volnočasových aktivit

Jak bude podrobněji rozpracováno v kapitole 13. Případová studie, ve městě před zahájením činnosti Agentury nepůsobila žádná nestátní nezisková organizace zaměřující se na obyvatele sociálně vyloučených lokalit. Po vstupu Agentury do města Vejprty se její zásluhou podařilo **navázat funkční spolupráci s občanským sdružením Naděje a obecně prospěšnou společností Člověk v tísni**, kteří představují pro obec v oblasti sociální integrace **velký potenciál**. Zástupci těchto organizací se stali v rámci lokálního partnerství **silnými a ochotnými partnery** jak pro město Vejprty, tak i pro Agenturu. Konkrétní náplň činnosti těchto organizací, jejich rozsah a délka poskytování budou do značné míry záviset na zajištění jejich financování s tím, že účinnost působení Agentury ve městě se od těchto projektů a aktivit bude do určité míry odvíjet. Už nyní je však možné konstatovat, že některé z plánovaných aktivit, které nejsou bezprostředně závislé na schválení konkrétních podávaných projektů, budou ve městě v dohledné době realizovány s cílem přispět k integraci sociálně znevýhodněných obyvatel.

Ve městě dále působí občanské sdružení Oreády, které se zaměřuje na volnočasové aktivity rodin s dětmi a klientů ústavu městské správy sociálních služeb. Na obyvatele sociálně vyloučených lokalit se toto sdružení nezaměřuje, dle deklarací je nicméně otevřené všem. K navázání konkrétní spolupráce s Nadějí či Člověkem v tísni prozatím nedošlo, po zahájení jejich aktivní činnosti ve městě se nicméně určitá (zatím blíže nespecifikovaná) spolupráce předpokládá.

9.2. Činnosti institucí v oblasti zaměstnanosti

Ve městě Vejprty fungoval institut veřejné služby již v době realizace situační analýzy, tedy ještě před zahájením působení Agentury, kdy měli možnost využívat veřejnou službu všichni zájemci. V současné době, v souvislosti s aplikací sociální reformy od roku 2012, musejí uchazeči o zaměstnání evidovaní na úřadech práce vykonávat veřejnou službu povinně, přičemž kapacita veřejné služby je ve Vejprtech až 50 osob, které mají na starosti dva koordinátoři. Podle zástupců města **veřejná služba poměrně dobře funguje**, lidé vykonávající veřejnou službu by nicméně samozřejmě raději preferovali placenou práci, kterou jim však město prozatím nemůže nabídnout. Obdobně již v době realizace situační analýzy byly ve městě zavedeny veřejně prospěšné práce, ovšem s omezenou kapacitou, takže zájem výrazně převyšoval nabídku. V současnosti vykonávají **veřejně prospěšné práce** zaměřené na technickou údržbu, zejména úklid města, 4 dlouhodobě nezaměstnané osoby evidované na úřadu práce a výše zmínění dva koordinátoři veřejné služby. Veřejnou službu a veřejně prospěšné práce lze ve Vejprtech považovat za první dva stupně prostupného zaměstnávání, které již dobře fungují. **Další stupně prostupného zaměstnávání, tj. sociální podnik a následně uplatnění na otevřeném trhu práce však ve městě prozatím rozvinuty nejsou.** Jak již bylo pojednáno v kapitole 8. Analýza zacílení chystaných projektů a opatření, podání projektu na sociální podnik je v rámci lokálního

partnerství plánováno. Pokud by se v budoucnu podařilo znovuobnovit spolupráci s místním podnikatelem provozujícím firmu Setja, případně dalšími zaměstnavateli, a motivovat je k vytváření pracovních míst pro sociálně vyloučené obyvatele města (např. skrze dotační výzvy), bylo by možné zajistit v rámci systému dostupného zaměstnávání i uplatnění sociálně vyloučených osob na otevřeném trhu práce. Vzhledem k omezeným možnostem a specifikám tohoto horského regionu s vysokou nezaměstnaností však bude dosažení úspěchů v této oblasti velmi obtížné. Je tedy otázkou, zda a případně v jakém časovém horizontu se třetí a čtvrtý stupeň dostupného zaměstnávání podaří vytvořit a jakého počtu osob se bude týkat, neboť bude-li to pouze v řádu jednotek osob, jak se prozatím předpokládá, problém vysoké nezaměstnanosti a sociálního vyloučení ve městě to s největší pravděpodobností nevyřeší. Sami představitelé města jsou v tomto ohledu velice skeptičtí a domnívají se, že snahy na lokální úrovni tento problém nevyřeší, dokud se nezmění přístup na vládní úrovni. Přesto je možné konstatovat, že vytvoření pracovního uplatnění i pouze pro několik osob je možné považovat za pozitivní krok, který může výrazně zlepšit životní situaci některých jednotlivců či celých domácností.

Od podzimu roku 2011 nabízí Úřad práce uchazečům o zaměstnání, kteří mají výuční list či středoškolské vzdělání, **možnost rekvalifikace**. V této oblasti Úřad práce spolu s městem zahájili projekt Podané ruce. Tento projekt, stejně jako veřejně prospěšné práce a veřejná služba byly zahájeny bez zapříčinění Agentury a lokálního partnerství.

Snahy zástupců města, případně dalších partnerů, a Agentury o integraci sociálně vyloučených osob na pracovní trh jsou již v tuto chvíli patrné, je však otázkou, jak se situace bude vyvíjet do budoucna.

9.3. Činnosti institucí v oblasti bydlení

Obec je vlastníkem velkého počtu obecních bytů, sociálně znevýhodnění obyvatelé obývají jednotlivé bytové domy v různých částech města, které jsou ve vlastnictví obce. Většinou se jedná o bydlení horší kvality, s nímž lidé často vyjadřují nespokojenost. Na opravy špatného stavu domů však město nemá finanční prostředky, neboť se potýká s velkou mírou zadlužení na nájemném (celkový dluh činí v současnosti cca 8 mil. Kč). Bytový odbor se snaží využívat institutu zvláštního příjemce, případně splátkových kalendářů, dlužníkům jsou dávány nájemní smlouvy na jeden až tři měsíce a vedoucí bytového odboru v nedávné době zpracovala **dluhovou koncepci**, která je však nastavena spíše jednostranně jako ochrana města, nikoli dlužníků, neboť nepřináší nástroje pro práci s dlužníky přispívající k řešení jejich dluhové situace. V oblasti bydlení a dluhové problematiky by město dále uvítalo osvětu a finanční poradenství. Zde se otevírá prostor pro působení nestátních neziskových organizací.

Obtíže obyvatel s placením nájemného by město mimo jiné rádo řešilo zřizováním malometrážních bytů, a to především **přeměnou velkých bytů na menší**. Tyto přestavby se však ukázaly jako velice **finančně náročné** (dosud realizovány pouze 2) a pro město v současné době neufinancovatelné, případná realizace tohoto opatření tedy bude do budoucna záviset na získání finančních prostředků a dotací.

Město je dále vlastníkem dvou ubytoven s celkovou kapacitou 14 místností, které obývají převážně jednotlivci v tíživé sociálně ekonomické situaci, kteří v ubytovně žijí dlouhodobě. Nájemné činí 3 000 Kč za lůžko měsíčně, přičemž město na ubytovny doplácí. Nově město podepisuje s nájemníky smlouvy na dobu určitou na jeden rok, v jehož průběhu by si měli tito lidé najít jiné bydlení. Pokud bude chtít ubytovaný smlouvu prodloužit, bude jeho žádost projednávat rada města. Nyní bytový odbor **projednává zřízení pozice správce ubytovny**, kterou by vykonával jeden z dlužníků města a svůj dluh si touto činností odpracovával. Ubytovny v současné podobě nelze považovat za jeden z případných stupňů prostupného bydlení, které ve Vejprtech prozatím zcela chybí, v budoucnu za předpokladu určitých změn by tímto článkem však být mohly. Bytový odbor o **zavedení systému prostupného bydlení uvažuje**, záviset však bude na finančních prostředcích.

V rámci činnosti lokálního partnerství došlo k identifikaci problémů v oblasti bydlení, na jejich aktivním řešení však Agentura prozatím dle respondentů z řad kompetentních činitelů podíl nemá.

9.4. Činnost institucí v oblasti vzdělávání

Ve Vejprtech kromě Základní školy a mateřské školy funguje také Základní škola a praktická škola Vejprty zaměřená na žáky se speciálními potřebami. Při této škole je zřízena **přípravná třída** určená k přípravě dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí na vstup na základní školní docházku. Ve škole působí **4 asistenti pedagoga** pro děti se sociálním znevýhodněním, kteří také zastávají „funkci družiny“. Za účelem poskytnout dětem alespoň částečné střední vzdělání jsou při škole **dvě třídy dvouleté praktické školy**. Tato škola **bude od nového školního roku spojena se Základní školou a mateřskou školou Vejprty**, a to tak, že rozsah výuky i počet tříd a pedagogů (včetně asistentů pedagoga) zůstane zachován v **dosavadní podobě**. Dojde pouze ke spojení vedení škol, které bude mít na starosti stávající ředitel Základní školy, neboť ředitelka i zástupkyně ředitelky Základní školy a praktické školy odcházejí do důchodu. Dalšími důvody pro spojení těchto škol jsou kromě odchodu vedení Základní školy a praktické školy do důchodu také snižující se počty dětí v této škole a v neposlední řadě také ekonomické úspory díky efektivnějšímu využití prostor a budov škol (jedna z budov Základní školy a praktické školy se uvolní pro zřízení Centra sociálních služeb Vejprty). Výše uvedené aktivity i plánované sloučení škol by se děly i bez vstupu Agentury do lokality.

V rámci činnosti lokálního partnerství je v oblasti vzdělávání, jak již bylo podrobněji pojednáno v kapitole 8, patrné úsilí o podporu doučování v rodinách formou dobrovolnictví, zřízení pozice terénní pracovníce při městě, která by mohla být určitým prostředníkem mezi školou a rodinami, a též o podporu docházky dětí ze sociálně vyloučených lokalit do mateřské školy. Podpora vzdělávání bude rozvíjena rovněž spolu se zahájením činnosti nestátních neziskových organizací ve městě. Dne 7.6.2012 proběhl na Základní škole pro žáky 9. tříd workshop na téma dluhová problematika, pořádaný společností Člověk v tísni.

9.5. Činnosti institucí v oblasti bezpečnosti

Dosavadní aktivity místních institucí v oblasti bezpečnosti lze **přisuzovat činnosti lokálního partnerství a působení Agentury**, bez níž by se jednotlivá opatření pravděpodobně nezaváděla. Jak již bylo popsáno v kapitole 8. Analýza zacílení chystaných projektů a opatření, v rámci činnosti lokálního partnerství došlo k opakovanému podání projektu Asistent prevence kriminality a k vypracování bezpečnostní analýzy města Vejprty, o což se velmi významně zasloužila nová lokální konzultantka. Činnost Městské policie orientovaná směrem k obyvatelům sociálně vyloučených lokalit se v následujícím období bude do značné míry odvíjet od případného úspěchu v žádosti o dotaci na asistenta prevence kriminality. V oblasti bezpečnosti se vyjma tohoto a činností zaměřených na prevenci sociálně patologických jevů formou volnočasových aktivit, terénní sociální práce a rozvoje sociálních služeb dosud nic dalšího neudálo.

Shrnutí

- před zahájením spolupráce s Agenturou nepůsobila ve městě žádná nestátní nezisková organizace zaměřující se na obyvatele sociálně vyloučených lokalit; zásluhou Agentury se podařilo navázat spolupráci s Nadějí a Člověkem v tísní, jež představují silné a ochotné partnery se značným potenciálem; k rozvoji sociálních služeb by bez intervence Agentury však pravděpodobně nedošlo
- ve městě je již z doby před zahájením spolupráce s Agenturou dobře rozvinut institut veřejné služby, jejíž kapacita je 50 osob, což lze vzhledem k velikosti města považovat za poměrně vysoký počet
- ve městě jsou dlouhodobě zavedeny těž veřejně prospěšné práce, které v současnosti vykonává 6 osob, přičemž zájem o ně výrazně převyšuje nabídku
- od podzimu 2011 nabízí Úřad práce uchazečům o zaměstnání možnost rekvalifikací
- v oblasti bydlení zpracoval bytový odbor v nedávné době dluhovou koncepci, plánuje změnu pravidel pro přidělování bytů a usiluje o zřizování malometrážních bytů, což však bude dále záviset na získání finančních prostředků
- město je vlastníkem dvou ubytoven, za předpokladu určitých změn by v budoucnu mohly představovat jeden z článků dostupného bydlení
- bytový odbor nyní projednává zřízení funkce správce ubytovny, tato pozice by byla vhodná pro některého z dlužníku jako prostředek odpracování dluhu u města
- dosavadní aktivity místních institucí v oblasti bezpečnosti lze přisuzovat činnosti lokálního partnerství a působení Agentury, nicméně v podstatě jedinou aktivitou je podání projektu na asistenta prevence kriminality a vypracování bezpečnostní analýzy města Vejprty
- činnosti institucí v obci v oblasti sociální integrace se, odhlédneme-li od aktivit uskutečňovaných za působnosti Agentury a v rámci lokálního partnerství, soustředí především do oblastí vzdělávání, zaměstnanosti (formou veřejných služeb, případně veřejně prospěšných prací) a bydlení (činnosti bytového odboru)

10. Vyhodnocení vlivu působení Agentury na klíčová rozhodnutí a přístupy vedení obce v oblasti sociálních (integračních) politik

Co se týče přístupu vedení obce v oblasti sociálně integračních politik, je možné konstatovat, že **zástupci vedení obce jsou v tomto směru již od samého počátku „tahouny“, s poměrně značnou motivací a snahou** problémy spojené se sociálně vyloučenými lokalitami řešit a jsou praktickým řešením plánovaným v rámci lokálního partnerství a za vlivu Agentury otevření. Práci Agentury v této oblasti dále usnadňuje panující **názorová shoda v rámci lokálního partnerství** i pozitivní přístup rady či zastupitelstva města, kteří proti návrhům vzešlým z lokálního partnerství nevystupují odmítavě. V neposlední řadě je třeba zmínit obecné klima ve městě, kde prozatím nebyly zaznamenány vůči prointegračním návrhům a snahám lokálního partnerství negativní ohlasy (vyjma výše popsané odezvy vůči vyhledávání dobrovolníků na doučování v rodinách). Nelze tedy říci, že by veřejnost nějakým výrazným způsobem brzdila či negativně ovlivňovala rozhodování města či lokálních partnerů.

Velkým přínosem pro lokální partnerství a především pro město Vejprty v oblasti sociálně integračních snah bylo (a především ještě bude) **navázání spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi** Naděje a Člověk v tísni, které představují v lokálním partnerství **silné a motivované partnery se značným potenciálem** k zahájení praktické činnosti ve městě a k rozvoji aktivit směřujících k pomoci obyvatelům sociálně vyloučených lokalit. Vedení obce je spoluprací s těmito organizacemi otevřeno a oceňuje ji, jednoznačné zásluhy na jejím navázání je nicméně možno přisuzovat Agentuře, bez jejíž intervence by pravděpodobně nezačala.

Díky Agentuře se podařilo získat dotaci na terénní pracovníci, kterou město považuje v oblasti sociálně integrační politiky za velký přínos. Dále díky vlivu Agentury vytvořilo město prostor pro rozvoj dobrovolnictví v oblasti podpory vzdělávání dětí a jejich rodin a podalo projektovou žádost na Centrum sociálních služeb a žádost o dotaci na asistenta prevence kriminality. Další projekty jsou díky aktivitě lokální konzultantky v přípravě či v plánu. Určitým **rizikem další spolupráce** lokálního partnerství a snah města o řešení problematiky sociálně vyloučených obyvatel je však nepřijetí těchto projektových žádostí a tedy **nezískání finančních prostředků na plánované aktivity**. Největší riziko přitom představuje velký investiční projekt Centra sociálních služeb, na jehož podání a získání se soustředilo nejvíce energie a v rámci kterého je plánován široký okruh aktivit, včetně prostoru pro zapojení nestátních neziskových organizací. V plánovaném rozsahu projektu však ze strany města a Agentury nepanuje shoda, přičemž na rizika nepřijetí projektu Agentura město po celou dobu příprav upozorňovala.

Shrnutí

- zástupci vedení obce jsou v oblasti sociálně integračních politik od samého počátku „tahouny“, se značnou motivací a snahou problémy spojené se sociálně vyloučenými lokalitami řešit, praktickým řešením navrhovaným Agenturou jsou tedy otevření

- díky Agentuře došlo k navázání spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi Naděje a Člověk v tísni, které představují silné a motivované partnery se značným potenciálem v oblasti sociálně integračních snah
- díky Agentuře došlo k znovuoobnovení pozice terénní pracovníce, rozvoji dobrovolnictví i k přípravě či podání dalších projektových žádostí ze strany města
- rizikem další spolupráce je nezískání finančních prostředků na plánovaná opatření, největší riziko přitom představuje projekt Centra sociálních služeb, na jehož plánovaném rozsahu se ze strany města a Agentury nepodařilo nalézt optimální shodu

11. Zhodnocení potřebnosti a vhodnosti opatření z pohledu obyvatel lokality a obce, priority pro činnost Agentury do budoucna

V rozhovorech se sociálně znevýhodněnými obyvateli byly identifikovány **dvě stěžejní oblasti**, které respondenti opakovaně označovali ve městě za **nejproblémovější**. Jedná se o **nedostatek možností pro volnočasové aktivity dětí a mládeže** ze sociálně vyloučených lokalit a o **problém s vysokou nezaměstnaností a absencí pracovních příležitostí**. Nejakcentovanější potřeby respondentů stručně vystihuje následující citace: „*Hlavně ta práce aby byla. A pro ty děti taky něco... tady není nic.*“

V oblasti volnočasových aktivit pro děti a mládež respondenti nejvíce **postrádají koupaliště a též hřiště, kam by byl umožněn bezproblémový přístup romským dětem**. Ve výpovědích sociálně znevýhodněných obyvatel se totiž opakovaně objevovala zkušenost s negativními reakcemi majority na přítomnost romských dětí na místním hřišti a jejich nevhodné chování. Respondenti dále **postrádají kroužky pro děti** pořádané jiným subjektem než základní školou, s kroužky při škole nicméně vyjadřují spokojenost. V rozhovorech se též objevovala „**nostalgie**“ **po zrušeném Komunitním centru**, které v minulosti fungovalo v prostorách Základní školy a praktické školy Vejprty a které bylo hojně navštěvované a pozitivně hodnocené. V současné době lidé obdobné centrum, které by fungovalo mimo jiné jako místo pro společenské setkávání či pro pořádání kulturních akcí, velmi postrádají. Dobré vzpomínky panují též na předešlého terénního pracovníka, který s místními obyvateli pracoval a působil i při tomto Komunitním centru.

„Co bych změnila? Já bych chtěla změnit, aby naše děti se fakt dobře měly a mohly kam chodit. To by bylo to... centrum pro ty děti. ... A hodně velký kroužky, protože ty děti, než aby se flákaly po Vejprtech a blbly, tak ať udělaj něco pro ty děti. To by stačilo pro ty děti. Aby byly nějaký ty koníčky, aby prostě něco mohly dělat.“

V souvislosti s nedostatkem příležitostí pro volnočasové vyžití mládeže byl opakovaně zmiňován problém s **rozšiřováním užívání lehkých drog a konzumací alkoholu mezi mládeží**, která se nemá jak zabavit a tráví čas bezcílně v ulicích („*procházíme se pořád od rána do kola a nic*“) či ve skateparku, který je díky tomu zničený.

„Běžte se dolů podívat na ten skejtpark, jak to je zničený... A kam ty děti můžou voni chodit, kam? Tam se chlastá, tam se hulí tráva, jo, a tam choděj malý děti... A tady, když jdete na to nový hřiště za panelákama, jak vy se tam dostanete, když tam sedí jenom český lidi?“

Ve vztahu ke vzdělávání dětí ve městě Vejprty byla v rozhovorech opakovaně vyjadřována výrazná **nespokojenost s formou a obsahem výuky na Základní škole a praktické škole Vejprty**. Děti se tam dle výpovědí respondentů příliš neučí, často se jen dívají na televizi, nejsou nuceny psát písemky ani nemívají domácí úkoly, díky čemuž se v této škole nic pořádného nenaučí. „*Já do školy chodím v osm hodin, máme český jazyk první hodinu a od devíti do půl druhý koukáme na televizi, a pak si stěžujou, že mě nemají jak ohodnotit a stejně koukám na film tak jako tak ... třeba se učíme o minulosti, ale oni nám pustili i pohádku.*“

Respondenti jsou si zároveň vědomi, že tato absence znalostí jejich dětem znemožní přístup ke středoškolskému vzdělání, které by si pro ně přáli. Oproti tomu je vyzdvihována **kvalita výuky na běžné základní škole**, která je všemi respondenty **jednoznačně upřednostňována**. Plánované **sloučení základní a praktické školy s běžnou základní školou by tedy mohlo otevřít prostor pro případnou změnu a zkvalitnění výuky** ve třídách, které původně spadaly pod základní a praktickou školu.

Ve všech rozhovorech zazněl ožehavý problém s absolutním **nedostatkem pracovních příležitostí** pro sociálně vyloučené obyvatele a praktickou nemožností získat zaměstnání na smlouvu. Respondenty bylo opakovaně akcentováno přání vykonávat placené zaměstnání, zároveň byly vyjadřovány stížnosti na neexistenci rovných příležitostí v souvislosti s **diskriminací na základě etnické příslušnosti** při výběru z uchazečů o zaměstnání („*Cikána nevezmou, bílýho vezmou!*“; „*Práce není, ale pro gádže práci mají, proto říkaj, že cigáni dělat nechtěj ... cigáni chtějí makat, jenže tu práci nám nechtěj dát.*“). Tyto reakce jsou ještě umocněny výše zmíněnou aplikací sociální reformy od roku 2012 v oblasti **výkonu veřejné služby**, díky níž musejí vybraní uchazeči o zaměstnání evidovaní na úřadu práce vykonávat veřejnou službu povinně, bez nároku na jakékoli finanční zvýhodnění či ocenění této práce. Vzhledem k tomu, že kapacita veřejné služby je ve Vejpřtech poměrně vysoká, má s jejím výkonem zkušenost poměrně široký okruh osob z řad sociálně vyloučených obyvatel. Samotný výkon této služby nebyl respondenty, kteří ji v současné či nedávné době absolvovali, až na drobné výjimky (např. práce v dešti, jiná náplň činnosti) výrazněji odmítán či kritizován, byla však opakovaně vyzdvihována zkušenost, že Romové musejí tuto službu bez nároku na odměnu povinně vykonávat mnohem častěji než uchazeči o zaměstnání z řad většinové společnosti. „*Akorát uměj poslat cigána na čtyři hodiny zadarmo dělat...ale gádže tam nemakaj.*“ Navíc pokud se uvolní nějaké volné placené pracovní místo, má majorita přednost.

Ve všech rozhovorech zazněly názory na zřízení pozice **terénního pracovníka** při městě. Všichni respondenti vědí, kdo tuto funkci zastává, většina je však s výběrem konkrétní osoby zastávající pozici terénní pracovníce nespokojena a ve vztahu k ní tedy **převažovaly negativní postoje**. Dle těchto názorů je terénní pracovníce pro příslušnou práci **nekompetentní, nerozumí dané problematice, nemá všeobecný přehled a především jí chybí vzdělání**. Objevily se tak názory typu: „*v čem mě může poučovat, když tomu sama nerozumí*“. Respondenti se totiž domnívají, že tuto práci by měl vykonávat člověk s určitým vzděláním, nebo alespoň s praktickými zkušenostmi, přičemž kromě vzdělání by měl mít též určité osobnostní charakteristiky, jako je vystupování či umění jednat s lidmi.

Lidé jsou tak prozatím k pozici terénní pracovníce skeptičtí a myslí si, že konkrétní osoba byla nevhodně zvolena, přičemž mezi obyvateli sociálně vyloučených lokalit by se našli vhodnější kandidáti. Vzhledem k nevyhlášenému výběrovému řízení však nedostali možnost se o tuto práci ucházet. Dle některých dotázaných byla stávající terénní pracovníce vybrána z důvodu toho, že již byla v předchozím kontaktu s městem, pro které dříve pracovala.

„*Ona na to ani nemá, když nemá ani vzdělání. Jak se tam dostala – že tam dělala v kulturáku a že jí tam dohodili nějaký kšeft. ... Na to musí mít člověk přehled, trochu vzdělanej, ne nějaký obyčejný člověk, co přijde z ulice.*“

Respondenti nicméně **protazím nevědí, jaká je konkrétní náplň této pracovní pozice**, po pracovní stránce se současnou terénní pracovníci totiž vzhledem ke krátké době jejího dosavadního působení **nepřišli do styku**. Jejich hodnocení se tudíž vztahují nikoli k již odváděné práci, ale k obecnému hodnocení osoby, kterou znají ze soukromého života. Přesto jsou někteří z nich rádi, že tato funkce byla při městě zavedena. U jiných převládá skepse odůvodňovaná zejména nedostatečnými pravomocemi, které pracovnice ve vztahu k městskému úřadu bude mít.

V rozhovorech bylo respondenty dále upozorňováno na „**nekompaktnost**“ **romské komunity**, která nedrží pospolu a neudržuje vzájemné dobré vztahy „*Tady nejsou špatný cigáni, ale netáhnou k sobě*“. Do hodnocení terénní pracovnice se tedy mohou promítat i tyto „vztahové“ záležitosti a závist mezi lidmi.

Co se týče bydlení, názory v tomto směru byly velmi nejednotné, od krajně negativních postojů až po postoje pozitivní, vyjadřující se ve smyslu, že pokud daný člověk nemá dluhy, nemá na bytovém odboru žádné problémy a vyjdou mu vstříc. Problém s dluhy je však ve městě poměrně hojně rozšířen.

V neposlední řadě si respondenti v rozhovorech stěžovali na **neinformovanost o současném dění** ve městě a nekomunikaci zástupců města s obyvateli, vyjma osobních schůzek na úřadě, na které se však z důvodu značné časové vytíženosti reprezentace města musejí objednávat („*u starostky se musíte objednat... aspoň kdyby řekla, přijďte odpoledne nebo zítra ráno, ale ona řekne, přijďte za tejdou*“). Zároveň při plánovaných změnách ve městě nebývají zjišťovány názory a přání obyvatel, kterých se tyto změny dotýkají („*Oni jenom zasedají, ale jenom to, co oni chtějí ... ona (starostka) se nikdy nezeptala, můžete mi říct svůj názor, co se vám líbí, co se vám nelíbí*.“). **O působení Agentury ve městě a fungování lokálního partnerství nevěděl v době konání rozhovorů žádný z respondentů.**

Na základě informací zjištěných v průběhu rozhovorů s obyvateli sociálně vyloučených lokalit je nicméně možné konstatovat, že **realizovaná i plánovaná opatření v rámci lokálního partnerství jsou** vzhledem k deklarovaným potřebám zástupců sekundární cílové skupiny **vhodně zacílena**. S ohledem na akcentovaný nedostatek volnočasových aktivit pro děti a mládež, rozšiřující se problém s drogami a alkoholem mezi mládeží a postrádané Komunitní centrum jsou plánované projekty Centrum sociálních služeb a Kreativita - aktivita - práce velmi potřebné, obdobně jako další opatření zaměřená na volný čas, vzdělávání a prevenci sociálně patologických jevů a zahájení činnosti poskytovatelů sociálních služeb. Stejně tak pozice terénního pracovníka, přestože je respondenty kritizován výběr konkrétní osoby, je ve městě důležitá. Město a Agentura by se však měli **více zaměřit na informovanost obyvatel** sociálně vyloučených lokalit, a to zejména ve vztahu k plánovaným opatřením, která se jich bezprostředně dotýkají, čímž by mohla být daná opatření „šitá ještě více na míru“ konkrétním potřebám obyvatel.

S ohledem k výše uvedenému by prioritami pro činnost Agentury do budoucna měly i nadále zůstat zejména oblasti **zaměstnanosti, volnočasových aktivit a prevence sociálně patologických jevů**. Zároveň lze říci, že žádná z potřeb zmiňovaných v rozhovorech se sociálně vyloučenými obyvateli nezůstala v činnosti lokálního partnerství, jím formulovaných prioritách a zacílení plánovaných opatření opomenuta.

Shrnutí

- za jeden z největších problémů považují respondenti z řad sociálně vyloučených obyvatel nedostatečné možnosti pro volnočasové aktivity dětí a mládeže
- v rozhovorech bylo upozorňováno na problém s rozšiřováním lehkých drog a konzumací alkoholu mezi mládeží, především z důvodu nedostatku volnočasového vyžití ve městě
- respondenti vyjadřovali výraznou nespokojenost s formou a obsahem výuky na Základní škole a praktické škole Vejprty, kde se děti dle jejich názoru nic nenaučí; jednoznačně upřednostňována je tedy běžná základní škola, kde je výuka kvalitní
- plánované sloučení základní a praktické školy s běžnou základní školou by mohlo otevřít prostor pro případnou změnu a zkvalitnění výuky ve třídách, které původně spadaly pod základní a praktickou školu
- za zásadní problém považují dotázaní absolutní nedostatek pracovních příležitostí a diskriminaci při výběru z uchazečů o zaměstnání
- kritizována byla nutnost vykonávat veřejnou službu bez nároku na jakoukoli finanční odměnu
- v rozhovorech převažovali negativní reakce na osobu terénní pracovníce, která se podle nich na tuto pozici nehodí, neboť nemá dostatečné vzdělání a je nekompetentní; po pracovní stránce ji však většina prozatím nemůže hodnotit, neboť z důvodu jejího krátkého působení s ní dosud nepřišla do styku
- respondenti si stěžovali na neinformovanost o současném dění ze strany města a nepřihlížení k názorům obyvatel při plánování změn
- realizovaná i plánovaná opatření v rámci lokálního partnerství jsou vzhledem k deklarovaným potřebám zástupců sekundární cílové skupiny vhodně zacílena
- žádná z potřeb zmiňovaných v rozhovorech se sociálně vyloučenými obyvateli nezůstala v činnosti lokálního partnerství opomenuta
- město a Agentura by se však měli do budoucna více zaměřit na informovanost obyvatel sociálně vyloučených lokalit a zjišťování jejich názorů na plánovaná opatření

12. Hodnocení dosavadní spolupráce s Agenturou z pohledu členů lokálního partnerství

Z pohledu zástupců města se v rámci lokálního partnerství ve spolupráci s Agenturou **řeší s různou intenzitou všechny okruhy problémů**, které město považuje za podstatné. Některým záležitostem je věnováno více pozornosti, některým méně, řešení některých je více problematické než řešení jiných, ovšem žádná důležitá oblast dle těchto názorů nezůstala opomenuta.

Lokální partneři hodnotí spolupráci s Agenturou až na drobné výhrady jako **funkční, s viditelnými výsledky**. Město velmi pozitivně hodnotí dosahování praktických výstupů, jakými jsou zřízení pozice terénního pracovníka při městě či rozvoj dobrovolnictví, a dále vnímá jako přínosné a naplňující původní očekávání spojená se spoluprací s Agenturou podání konkrétních projektů (Asistent prevence kriminality, Centrum sociálních služeb Vejprty, projekt Člověka v tísní Kreativita – aktivita – práce) i práci na dalších plánovaných projektech (retrostipendia, sociální podnik). V představách a návrzích opatření se zástupci města dle svých slov s oběma lokálními konzultanty po celou dobu shodovali.

„Takže my jsme zatím u toho, na co finančně dosáhnem, podle mě úspěšný. Naše vize je naplněna na 100 % v etapě a já necítím nějaký dluh, že by ty skupiny nefungovaly.“

Ačkoli ve městě Vejprty došlo k výměně lokálního konzultanta, která fungování lokálního partnerství i ochotu partnerů ke spolupráci do značné míry negativně zasáhla, uznávají v současné době respondenti z řad kompetentních činitelů, že tato změna měla na lokální partnerství i pozitivní dopad, neboť **za působnosti nové lokální konzultantky došlo k výraznému posunu směrem ke konkrétním aktivitám** a praktickým výstupům. *„Ten posun je cítit, tady už se ví, že ano a jsou projekty a může se to podat a prostě hrne se to dál, což je dobře.“* Přesto lokální partneři nemají pocit, že by za působení původního lokálního konzultanta město „zahálelo“ a nedocházelo k naplňování původních očekávání a poměrně jasných představ, dílem však velkou počáteční motivovaností a aktivitou ze strany města.

„Ty výstupy byly tak daleko, že už jsme měli projekt, tak jsme pokračovali. Měli jsme toho terénního, měli jsme prevenci. Takže on (první lokální konzultant) sice tady neudělal nějaký (strategický plán) na papír, ale podívejte se, co za náma bylo práce, a to bylo práce září, říjen, on už tu byl v červenci, koncem července. ... Takže řeknu půl roku a za půl roku my měli na stole tři projekty. To je málo?“

Dosavadní výstupy lokálního partnerství je vzhledem k omezeným kapacitám města, relativně krátkému časovému horizontu od zahájení činnosti Agentury ve městě i ke komplikacím spojeným s výměnou lokálního konzultanta tedy **možné hodnotit pozitivně**.

Zástupci města jsou naopak v souvislosti s Agenturou pro sociální začleňování **zklamání z její „neochoty“ zprostředkovávat poznatky z praxe na vládní úrovni** a ovlivňovat legislativu, neboť od této instituce očekávají, že jako součást Úřadu vlády má možnost tohoto „zprostředkovatele“ mezi lokální a vládní úrovní představovat. Zejména se toto negativní hodnocení objevuje v souvislosti s problémem **vysoké nezaměstnanosti** v regionu, kterou se v rámci lokálního partnerství nedaří účinně řešit. Zajištění zaměstnání je přitom dle názorů zástupců města základním předpokladem řešení

problémů spojených se sociálním vyloučením, další opatření typu sociálních služeb jsou až jeho nadstavbou.

„My jsme taky možná trošku ještě čekali, že ta Agentura bude přenášet naše podněty, naše myšlenky na vládu nebo na ten okruh, kde my se nedostaneme, to je nějaký vyjadřovačky k zákonům a nějaký apelace na vládu, aby prostě pomohla těm okrajovým lokalitám republiky. To se bojím, že se nám zatím moc nenaplnuje, tady ta problematika. Že i ta Agentura pro sociální začleňování je v tomhle slabá.“

„V čem mě Agentura velmi zklamala, je její postoj, alespoň ten co jsem slyšela od pracovníků, se kterými jsem se potkala. ‘My nic, my nemůžem, jo to je legislativa’, to jako mě úplně vytáčí... Ta Agentura by měla bejt článek, která by měla říct ano, sepište mi poznatky, řekněte mi a my jsme tu proto, že máme tady ten vztah s tou vládou. Neříkáme, že všechno vyjde, ale třeba jo.“

Shrnutí

- v rámci lokálního partnerství se s různou intenzitou řeší všechny okruhy problémů
- lokální partneři hodnotí spolupráci s Agenturou až na drobné výhrady jako funkční, s viditelnými výstupy
- lokální partnery negativně zasáhla výměna lokálního konzultanta, s odstupem času od této výměny uznávají i její pozitivní dopad na lokální partnerství, neboť za působnosti nové lokální konzultantky došlo k výraznému posunu směrem ke konkrétním aktivitám a výstupům
- zástupci města jsou naopak zklamáni z nenaplněného očekávání od Agentury v podobě přenášení podnětů a konkrétních zkušeností z lokality na vládní úroveň, a to zejména v souvislosti s klíčovým, zároveň však nejobtížněji řešitelným problémem vysoké nezaměstnanosti v regionu

13. Případová studie - snaha Agentury přivést do města poskytovatele sociálních služeb, vývoj porozumění města tomuto tématu a jeho potenciál k naplnění

13.1. Výchozí situace při vstupu Agentury do města Vejprty

Ve městě Vejprty v době zahájení spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování nepůsobil žádný poskytovatel registrovaných sociálních služeb ani žádná nestátní nezisková organizace s neregistrovanými službami, která by se zaměřovala na sociálně znevýhodněné obyvatele. V minulosti působil ve Vejprtech terénní pracovník, jehož pracovní místo bylo zřízeno na základě dotace od Rady vlády pro záležitosti romské komunity. Z důvodu nedostatku finančních prostředků však bylo toto pracovní místo zrušeno a od roku 2009 ve městě žádný terénní pracovník zaměřující se na pomoc sociálně znevýhodněným obyvatelům nepůsobil. Pro děti, mládež a dospělé ze socio-kulturně znevýhodňujícího prostředí bylo dále určeno Komunitní centrum, které bylo dva roky díky dotacím z projektu provozováno při Základní škole a Praktické škole Vejprty. Spolu se zrušením tohoto centra došlo též k omezení možností pro volnočasové vyžití sociálně znevýhodněných obyvatel (podrobněji viz Situační analýza Vejprty, 2011).

Na základě těchto zjištění bylo v situační analýze formulováno následující doporučení: „V obci by bylo vhodné **podpořit působení profesionálního poskytovatele registrovaných sociálních služeb** zaměřujícího se na sociálně znevýhodněné obyvatele zkoumané lokality a jejich problémy (předluženost, závislost na sociálních dávkách, nízký nebo žádný příjem, nízké právní povědomí, obtíže při kontaktu s institucemi apod.), který by spolupracoval s dalšími relevantními subjekty. Kromě terénních programů a sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi by bylo vzhledem k absenci volnočasových aktivit pro sociálně znevýhodněné děti vhodné též zřízení nízkoprahového zařízení schopného zaujmout děti a mládež v lokalitě či znovuoobnovení činnosti v minulosti dobře fungujícího Komunitního centra v původním (příp. rozšířeném) rozsahu. Velmi aktuální se zdá být též rozvoj dalších (organizovaných či neorganizovaných) volnočasových aktivit pro děti a mládež. Vzhledem k pozitivním zkušenostem a kladným odezvám na funkci terénního pracovníka pracujícího se sociálně znevýhodněnými obyvateli by bylo žádoucí tuto pozici při městském úřadě opět obnovit.“ (Situační analýza Vejprty, 2011).

Během realizace situační analýzy bylo zároveň zjištěno, že město by s ohledem na dobrou zkušenost a pozitivní odezvu obyvatel rádo obnovilo Komunitní centrum a znovuzřídilo pozici terénního pracovníka, přičemž **terénní sociální práce byla v době realizace situační analýzy jednoznačně upřednostňována před působností „externích“ nestátních neziskových organizací ve městě.** Tento postoj byl zdůvodňován tím, že místní člověk na pozici terénního pracovníka pomůže obyvatelům obce mnohem více než externí organizace neznalá místních podmínek. Uvedený postoj názorně vystihuje následující citace: „*Nechci [nestátní neziskové organizace], protože já tu chci, aby tu byli místní ... ať chcete nebo nechcete, ten místní to zná nejlépe, ten ví, kdo s kým se pohádal, kdo tohleto ... kdyby byly peníze na toho asistenta větší, tak bychom si to zvládli sami. Plus naše sociálka.*“

Jako my s nima umíme. ... nepotřebuju žádnou neziskovku, já potřebuju terénního pracovníka a potřebuju na něj peníze.... Ale ten terénní pracovník, ten dělá, jo. A ne, aby sem někdo přijel, pak koukal na hodinky, kdy musí domů - ne!“ (Situační analýza Vejprty, 2011).

13.2. Zahájení spolupráce s poskytovateli sociálních služeb

Potřeba zapojení poskytovatelů sociálních služeb zaměřujících se na obyvatele sociálně vyloučených lokalit ve městě Vejprty byla **identifikována Agenturou pro sociální začleňování ihned při zahájení působení ve městě**, tedy ještě před uveřejněním výsledků situační analýzy. Na tuto potřebu Agentura pro sociální začleňování reagovala oslovením velkých a profesionálních nestátních neziskových organizací s dlouholetou tradicí - **Naděje, o.s. a Člověk v tísni, o.p.s.**, které se ve své činnosti na sociálně znevýhodněné osoby zaměřují. Obě organizace mají celostátní působnost a jejich pracovníci dosud působili také ve městech nedaleko Vejprty, přičemž s oběma subjekty má zároveň Agentura navázanou spolupráci v rámci lokálních partnerství v jiných lokalitách. Zástupci obou organizací byli lokálním konzultantem pozváni již na první setkání lokálního partnerství (zástupce Naděje se tohoto prvního setkání zúčastnil, zástupci organizace Člověk v tísni se omluvili, zúčastnili se tedy až setkání druhého) a nabídku ke spolupráci přijali kladně. Spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi tedy byla ze strany Agentury zahájena již od samého počátku a dle výpovědí všech zúčastněných stran by **bez intervence Agentury s největší pravděpodobností nezačala**.

Ze strany města byla dosavadní absence působení nestátních neziskových organizací v lokalitě v rozhovorech realizovaných v průběhu evaluace zdůvodňována tím, že žádná organizace zaměřující se ve své činnosti na sociálně znevýhodněné obyvatele je s nabídkou ke spolupráci neoslovila. Zároveň se město do určité míry obávalo **zatížení městského rozpočtu** při nutné podpoře činnosti neziskových organizací. Dle názoru oslovených partnerů pramenila prvotní obava města ze spolupráce s externími subjekty (a tedy upřednostňování znovuoobnovení pozice terénního pracovníka při městě) též z **nedostatečné znalosti problematiky** nestátních neziskových organizací a poskytování sociálních služeb.

13.3. Průběh spolupráce s poskytovateli sociálních služeb

Jak již bylo výše uvedeno, Naděje i Člověk v tísni se staly členy lokálního partnerství prakticky od začátku zahájení činnosti Agentury v lokalitě a jsou jimi dodnes. Naděje dokonce patří k jedněm z nejaktivnějších členů, a to jak co se týče četnosti návštěv pracovních skupin, tak i z hlediska naplně a šíře činností v rámci lokálního partnerství. Oficiálně stvrdila tato organizace spolupráci s městem uzavřením Memoranda o spolupráci, které městu sama nabídla (podáno 24. 11. 2011). Zástupce organizace Člověk v tísni se účastnil setkání pracovních skupin spíše na začátku, v pozdější fázi se ukázala jako funkčnější a tedy převládala individuální setkání a konzultace. Obě organizace plánují ve městě v dohledné době zahájit své působení a aktivně usilují o získání projektů na podporu své činnosti.

Aktivity společnosti Člověk v tísni

Společnost Člověk v tísni by se ve Vejprtech chtěla primárně zaměřit na mládež a mladé dospělé ze sociálně znevýhodněného prostředí, s nimiž by chtěla převážně pracovat na principu streetwork, tj. především na ulici, popřípadě v malé klubovně, kde jim budou nabízeny umělecké aktivity jako iniciační a empowermentový prvek. Na tyto aktivity by mělo dále navazovat kariérní poradenství, poradenství v oblasti finanční gramotnosti a další preventivní programy. Za účelem získání finanční podpory na tyto aktivity společnost Člověk v tísni vypracovala a začátkem června v rámci výzvy č. 86 OP LZZ podala projekt „Kreativita – aktivita – práce“ (viz kapitola 8), v případě jeho získání by měla zajištěno financování projektových činností až do konce roku 2014. Kromě tohoto projektu se organizace do Vejprt postupně snaží přenášet své „know how“, a to jednak v oblasti kariérního poradenství, tak i v oblasti dobrovolnictví zaměřeného na doučování v rodinách. Dále organizace uspořádala na místní základní škole přednášku o finanční gramotnosti. Mimo to se zástupce společnosti aktivně podílel na pracovních jednáních v rámci lokálního partnerství zaměřených na konkrétní opatření ve Vejprtech. V souvislosti s podporou funkce terénního pracovníka při městě přislíbil spolupráci při hledání vhodného pracovníka pro tuto pozici, dále nabídl pomoc s prací v terénu v počáteční fázi zahájení činnosti (popřípadě „pomoc na telefonu“) a s dokumentací, v rámci supervize nabídl možnost využít supervizora (resp. odborné konzultace) Člověka v tísni v Chomutově, kam rovněž nová terénní pracovnice přijede na zaškolení. Člověk v tísni dále plánuje ve Vejprtech v létě uspořádat tábor pro děti, na který by se mohly připojit i děti ze sociálně vyloučených lokalit Vejprty. Člověk v tísni by rád své aktivity ve městě do budoucna rozšiřoval. Lokální konzultant je se zástupem společnosti v úzkém kontaktu a plánované činnosti společně, i s městem, projednávají.

Aktivity občanského sdružení Naděje

Jak již bylo výše uvedeno, zástupce občanského sdružení Naděje patří k jednomu z nejaktivnějších členů lokálního partnerství. Kromě časté účasti na setkáních pracovních skupin se účastnil také pracovních schůzek na přípravu projektu Centra sociálních služeb Vejprty a na začátku roku se díky svým praktickým zkušenostem stal členem úzkého projektového týmu k tomuto projektu. Naděje konkrétně zamýšlí ve městě poskytovat především sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi a provoz nízkoprahového zařízení pro děti a mládež, další případné rozšíření činností bude plánovat po získání zkušeností s lokalitou. Naděje, podobně jako Člověk v tísni nabídla možnost zaškolení nové terénní pracovnice na jedné ze svých poboček, přičemž v dohledné době plánuje zajištění dalšího externího terénního pracovníka, který by do lokality dojížděl z jedné z poboček Naděje v blízkém městě. Toto občanské sdružení je také garantem dobrovolnického programu ve Vejprtech - s dobrovolníky uzavřelo dobrovolnickou smlouvu, zaškolilo je a bude jim po celou dobu poskytovat podporu a pomoc. Lokální konzultant i zástupci města jsou s organizací v úzkém pracovním kontaktu.

13.4. Hodnocení spolupráce poskytovatelů sociálních služeb s městem a Agenturou

Zástupci nestátních neziskových organizací Člověk v tísni a Naděje jsou se současnou spoluprací s městem i Agenturou **spokojeni**, považují ji nyní za poměrně intenzivní a přístup pověřených zástupců města hodnotí jako vstřícný. Podávané projekty a plánované aktivity jsou jedním z výsledků lokálního partnerství. Stejně tak město spolupráci s těmito neziskovými organizacemi vítá a oceňuje, **počáteční rezervovaný přístup** k nestátním neziskovým organizacím a poskytovatelům sociálních služeb „z venku“ se tedy za působení Agentury ve městě a činnosti lokálního partnerství **jednoznačně změnil**. V současné době je město připraveno neziskové organizace v jejich činnosti podporovat, včetně podpory finanční i materiální v podobě poskytnutí prostor. Zároveň je možné konstatovat, že „dveře“ do města Vejprty těmto organizacím otevřela Agentura a bez jejího působení by spolupráce s městem nejspíš nezačala.

Na základě informací zjištěných v průběhu evaluace lze předpokládat, že **navázaná spolupráce** a ochota zapojených nestátních neziskových organizací ve městě působit **bude přetrvávat i do budoucna**. Konkrétní činnosti, jejich rozsah a délka poskytování však budou záviset na zajištění jejich financování. Po získání praktických zkušeností v lokalitě by obě organizace uvítaly případné další rozšíření činností. Zapojení dalších poskytovatelů sociálních služeb se ve městě v současnosti nepředpokládá.

14. Závěry a doporučení

- Město Vejprty bylo ke spolupráci s Agenturou silně motivováno a vstupovalo do ní s jasnými představami, informacemi a očekáváními. Hlavní deklarovanou motivací byly stupňující se problémy spojené se sociálně vyloučenými lokalitami a snaha města tyto problémy aktivně řešit. Zároveň město očekávalo nabídku projektů a s tím související přísun finančních prostředků. Iniciátorem přihlášení města ke spolupráci s Agenturou byla jeho starostka. Zástupci vedení města jsou praktickým řešením navrhovaným Agenturou otevření. Výběr obce Vejprty ke spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování je možné zhodnotit jako dobrý, s potenciálem k naplnění postupně formulovaných cílů.
- Lokální partnerství města Vejprty je vhodně sestaveno, neboť se ho účastní všechny klíčové instituce a setkávání probíhají bez jakýchkoli vzájemných konfliktů. Silné a motivované partnery přitom kromě města představují nestátní neziskové organizace Naděje a Člověk v tísni, s nimiž došlo k navázání spolupráce hned na začátku, a to zásluhou Agentury. V rámci lokálního partnerství se s různou intenzitou řeší všechny okruhy problémů. Lokální partneři hodnotí spolupráci s Agenturou až na drobné výhrady jako funkční, s viditelnými výstupy.
- Výrazný zásah do činnosti lokálního partnerství představovala výměna lokálního konzultanta, která byla ze strany Agentury špatně komunikována, nevhodně načasována a lokálními partnery zůstala dosud nepochopena. Zároveň nedošlo k plynulému navázání na práci předchozího lokálního konzultanta. Nová lokální konzultantka je však hodnocena jako aktivnější, s viditelnějšími výsledky. Na základě této zkušenosti je možné konstatovat, že předpokladem pro efektivní práci je kontinuita v činnosti na pozici lokálního konzultanta v obci, který je pro dobrou, efektivní a vhodně zacílenou spolupráci města s Agenturou klíčovou osobou. V případě nutnosti personálních změn na pozici lokálního konzultanta je třeba klást důraz na rychlost procesu změny a návaznost práce obou lokálních konzultantů a s touto změnou dostatečně seznámit lokální partnery.
- Výměnou lokálního konzultanta došlo též k zásahu do procesu strategického plánování. Nové lokální konzultance nebyl předán rozpracovaný strategický plán, s jeho tvorbou tedy musela začít prakticky od začátku. Z důvodu neochoty partnerů v rámci pracovních skupin na dokumentu pracovat a vracet se tak opět na začátek musela strategický plán tvořit mimo pracovní skupiny, především na základě individuálních schůzek a jednání. V současné době je hotová pracovní verze strategického plánu, která byla projednávána na pracovní skupině na konci června 2012, v rámci lokálního partnerství prozatím projednávána nebyla. V případě výměny lokálního konzultanta je tedy ze strany Agentury nezbytné zajistit předání všech potřebných materiálů a podkladů a v souvislosti s tím i návaznost práce při zohlednění konkrétní fáze, ve které se činnost lokálního partnerství nachází, tj. v době, kdy má dojít k dokončení strategického plánu, se nevracet k obecným principům strategického plánování.
- Za doby působení Agentury, jako výsledek činnosti lokálního partnerství, byla při městě zřízena pozice terénního pracovníka. Zástupci města toto opatření považují za velký přínos jak

pro město, tak pro obyvatele sociálně vyloučených lokalit, kteří však s výběrem konkrétní osoby pro tuto funkci vyjadřují nespokojenost.

- Díky Agentuře dále došlo k rozvoji dobrovolnictví i k přípravě a podání dalších projektových žádostí. Za dosavadního působení Agentury ve městě a činnosti lokálního partnerství se tedy podařilo dosáhnout dvou konkrétních výstupů, další tři projekty jsou v procesu hodnocení a několik dalších opatření se připravuje – tyto výsledky lze, mimo jiné s ohledem na jejich zaměření, rozmanitost a početnost (vztaženo k velikosti obce a době spolupráce města s Agenturou), považovat za úspěch.
- Rizikem další spolupráce města a Agentury je nezískání finančních prostředků na plánovaná opatření. Největší riziko přitom představuje projekt Centra sociálních služeb, na jehož plánovaném rozsahu se ze strany města a Agentury nepodařilo nalézt optimální shodu. Jedná se o velký investiční projekt, na kterém město v rámci lokálního partnerství pracuje již od počátku a investovalo tak do něj množství času, energie i finančních prostředků.
- V rámci lokálního partnerství by bylo vhodné zaměřit více pozornosti i na další opatření v oblasti sociálně integračních politik, které je možné realizovat bez návaznosti na financování z „externích zdrojů“ v podobě projektů. Další snahy by měly být kromě současných projektových aktivit upřeny na řešení dluhové problematiky a systému dostupného bydlení, dále na oblast zaměstnanosti a na intenzivnější spolupráci s místními zaměstnavateli i na oblast vzdělávání, kde se mimo jiné spolu se spojením základní a praktické školy s běžnou základní školou otevře prostor pro případné změny ve výuce především ve třídách původně spadajících pod základní a praktickou školu.
- S ohledem k deklarovaným potřebám obyvatel sociálně vyloučených lokalit by prioritami pro činnost Agentury do budoucna měly i nadále zůstat zejména oblasti zaměstnanosti, volnočasových aktivit a prevence sociálně patologických jevů.
- Na základě informací zjištěných v průběhu rozhovorů s obyvateli sociálně vyloučených lokalit je nicméně možné konstatovat, že realizovaná i plánovaná opatření v rámci lokálního partnerství jsou vzhledem k deklarovaným potřebám zástupců sekundární cílové skupiny vhodně zacílena. Zároveň lze říci, že žádná z potřeb zmiňovaných v rozhovorech se sociálně vyloučenými obyvateli nezůstala v činnosti lokálního partnerství, jím formulovaných prioritách a zacílení plánovaných opatření opomenuta. Přesto by se město a Agentura měly více zaměřit na informovanost obyvatel sociálně vyloučené lokality a zjišťování jejich potřeby a názorů na plánovaná opatření.